Regeringens proposition 2025/26:174

Utökade registerkontroller i skolväsendet

Prop. 2025/26:174

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 5 mars 2026

Ulf Kristersson

Simona Mohamsson
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förskolan och skolan ska vara trygga platser. För att öka skyddet för barn och elever mot våld och andra övergrepp samt mot olämplig påverkan lämnar regeringen förslag som innebär att den registerkontroll som ska göras när någon ska anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas. Förslagen innebär följande:

- Registerkontrollen ska även omfatta vissa uppgifter i misstankeregistret, inte enbart belastningsregistret.
- Registerutdraget ska inte vara äldre än sex månader när det visas upp, till skillnad från dagens ett år.
- Tidsgränsen för när den som får anställas eller på annat sätt tas emot hos samma arbetsgivare utan att på nytt visa upp ett registerutdrag ska sänkas från ett år till sex månader.
- Registerkontroll ska även göras på den som ska anställas eller på annat sätt tas emot inom den kommunala vuxenutbildningen.

I propositionen redovisar regeringen även sin bedömning att fler brott bör omfattas av registerkontrollen. Regeringen redovisar också sin bedömning att Statens skolinspektion och kommuner bör ges en möjlighet till kontroll i misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 4

2 Lagtext 5
- 2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister 5
- 2.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) 6

3 Ärendet och dess beredning 8

4 Barn och elever i skolväsendet behöver ett ökat skydd 8
- 4.1 Förskolan och skolan ska vara trygga platser 8
- 4.2 Registerkontroller är ett led i att skydda barn och elever 9
- 4.3 Omvärldsläget har försämrats och kriminaliteten har förändrats sedan registerkontroller infördes 10
- 4.4 Även skolväsendet påverkas av omvärldsläget och en förändrad kriminalitet 11
- 4.5 Den registerkontroll som görs i dag är inte tillräcklig 13

5 Nuvarande reglering 13
- 5.1 Bestämmelser i grundlagen och barnkonventionen 13
- 5.2 Skollagen 14
- 5.3 Misstankeregistret och belastningsregistret 16

6 Registerkontrollen ska utökas 17
- 6.1 Registerkontrollen ska även omfatta misstankeregistret 17
- 6.2 Registerutdraget ska inte vara äldre än sex månader 22
- 6.3 Det nuvarande förfarandet där registerutdraget visas upp bör inte ändras 24
- 6.4 Tidsgränsen för undantaget från att visa registerutdrag hos samma arbetsgivare ska sänkas 26
- 6.5 Registerkontroll ska ske även inom komvux 28
- 6.6 Brott som bör omfattas av registerkontrollen 31
- 6.7 Det behövs en bred översyn av registerkontroller under pågående anställning 40
- 6.8 En kontroll i misstankeregistret bör få ske vid ägar- och ledningsprövningar 43
- 6.9 Fler brott bör omfattas av domstolarnas underrättelseskyldighet till Skolinspektionen 48
- 6.10 Det finns inte behov av några nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt 50

7 Personuppgiftsbehandling 53
- 7.1 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med EU:s dataskyddsförordning 53
- 7.2 Intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt 54

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 57

9 Konsekvenser 60

10 Författningskommentar 67
10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister 67
10.2 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800) 67
Bilaga 1 Sammanfattning av relevanta delar av promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126) 70
Bilaga 2 Promemorians lagförslag i relevanta delar 72
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanserna 75
Bilaga 4 Lagrådsremissens lagförslag 77
Bilaga 5 Lagrådets yttrande 80
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2026 82

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 8 a § lagen (1998:621) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 a §[1]
En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret enligt bestämmelser i	
1. lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn,	
2. lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder,	
3. lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, *eller*	3. lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,
4. lagen (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning.	4. lagen (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning*, eller*
	5. 2 eller 25 kap. skollagen (2010:800).
Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.	
En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig. Polismyndigheten ska säkerställa att begäran görs av en behörig person.	

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

[1] Senaste lydelse 2026:47.

2.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 31 och 33 §§ och 25 kap. 2 a § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:729	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	31 §
Den som erbjuds en anställning inom *förskolan, fritidshemmet, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur *det* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.	Den som erbjuds en anställning inom *skolväsendet* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister* för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag som avses i första stycket ska visas upp även av den som

1. erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet som avses i första stycket under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet,
2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i första stycket, eller
3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i första stycket.

Registerutdraget ska i de fall som avses i andra stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

33 §[2]

Den som inom *ett år* erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag.

Den som inom *sex månader* erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag.

25 kap.

2 a §[3]

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur *det* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt.

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister*. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt.

Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Kontrollen av registerutdraget ska dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

[2] Senaste lydelse 2021:452.
[3] Senaste lydelse 2022:241.

3 Ärendet och dess beredning

En utredare fick den 2 april 2024 i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att lämna förslag om ökade möjligheter till kontroll av uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret inför och under pågående anställning inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet enligt 25 kap. skollagen (2010:800). I uppdraget ingick även att lämna förslag som rör införande av belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar och förslag som innebär ökade möjligheter att avskilja studenter i högskolan och studerande i yrkeshögskolan (U 2024:B).

Uppdraget ändrades den 17 december 2024 på så sätt att utredaren skulle lämna förslag om att registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska omfatta misstankeregistret och föreslå vilka uppgifter som arbetsgivare på sådant sätt ska få tillgång till. Vidare fick utredaren i uppdrag att föreslå vilka ytterligare brott som ska omfattas av förordningen (2011:278) om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål (U2025/00001).

Uppdraget redovisades i april 2025 genom promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126).

En sammanfattning av relevanta delar av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag i relevanta delar finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttranden finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Utbildningsdepartementet (U2025/01126).

I denna proposition behandlas förslagen i kapitel 8, 9, 10, 11 och 14 i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 januari 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen följer Lagrådets synpunkter, som behandlas i författningskommentaren.

4 Barn och elever i skolväsendet behöver ett ökat skydd

4.1 Förskolan och skolan ska vara trygga platser

Alla barn och elever ska ha en trygg och säker skolgång och personalen är avgörande för att uppnå detta. Barn och elever är beroende av personalen för bl.a. stöd och hjälp och såväl barn och elever som deras föräldrar ska kunna utgå från att förskolan och skolan är trygga miljöer. Detta gäller inte bara inom skolväsendet utan även inom sådan annan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (2010:800). Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av

studiero (5 kap. 3 § skollagen). Barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen som rör barn (1 kap. 10 §).

Förskolan och skolan är viktiga platser även för att de bidrar till hur barns och ungas normer och moral formas. Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska också utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor (se 1 kap. 4 och 5 §§). Personalen måste kunna förmedla och stå upp för sådana värderingar som är förenliga med förskolans och skolans uppdrag. Detta är viktigt inte bara för att skolan ska vara en trygg plats utan också för att barn och elever inte ska utsättas för skadlig och olämplig påverkan av olika slag.

4.2 Registerkontroller är ett led i att skydda barn och elever

För att skolmiljön ska vara trygg och säker är det viktigt att det bara är personer som är lämpliga för att arbeta med barn och elever som anställs. Den som anställer behöver därför göra en noggrann lämplighetsbedömning av den som ska anställas, anlitas eller på annat sätt tas emot för att t.ex. göra praktik. En rekryteringsprocess kan innehålla flera moment som syftar till att kontrollera en persons lämplighet, som t.ex. tester, referenstagning, intervjuer och personliga möten. Registerkontroller kan tillföra ett rekryteringsärende ytterligare underlag som ger arbetsgivaren en samlad bild av sökandens lämplighet för anställningen eller uppdraget.

Det är sedan 2001 obligatoriskt att genomföra belastningsregisterkontroller på personer som erbjuds en anställning eller som på annat sätt tas emot inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet (se 2 kap. 31 § skollagen). Detta gäller dock inte för den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Syftet med att införa registerkontroller var att stärka skyddet mot övergrepp mot barn som står i beroendeställning till vuxna i sin omgivning. Regeringen anförde att en sådan kontroll sannolikt medför att personer som har dömts för något av de brott som ingår i kontrollen kommer att avstå från att söka anställning i verksamheterna och att det förutsätts att arbetsgivaren kommer att vara mycket försiktig med att anställa personer som har ett registerutdrag med registeranteckning (prop. 1999/2000:123 s. 16 och 21).

De brott som i dag ingår i registerkontrollen är dels brotten mord, dråp, grov och synnerligen grov misshandel, människorov, samtliga sexualbrott, grovt rån och barnpornografibrott, dels brotten involverande av en underårig i brottslighet och brott mot terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag. Bakgrunden till att dessa brott har valts ut är dels att skydda barn och unga mot övergrepp (prop. 1999/2000:123 s. 29), dels att skydda dem mot påverkan som syftar till att radikalisera dem och mot

försök att rekrytera dem till brottslighet (jfr Utbildningsdepartementets promemoria Utökad kontroll av uppgifter i belastningsregistret, U2024/01028).

4.3 Omvärldsläget har försämrats och kriminaliteten har förändrats sedan registerkontroller infördes

Det har nu gått cirka 25 år sedan registerkontroller infördes i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. Under den tiden har omvärldsläget och brottsligheten förändrats och nya brott har tillkommit i svensk rätt. Sverige är i grunden ett tryggt och säkert land men omvärldsläget och brottsutvecklingen har på många sätt gått i helt fel riktning. Sverige har i dag allvarliga utmaningar med en grov organiserad brottslighet med kriminella nätverk där även barn i allt yngre åldrar dras in, både som utövare av och som offer för grov brottslighet. Den organiserade brottsligheten utmanar vårt samhälle genom att ta sig in i legala strukturer och har på så sätt systemhotande karaktär. Otillbörlig påverkan i form av hot, våld, trakasserier och skadegörelse, korruption och infiltration utgör ett hot mot rättssäkerheten och mot förtroendet för såväl myndigheter och offentliga institutioner som demokratin i sig.

Utöver den grova organiserade brottsligheten möter Sverige även ett förändrat och försämrat säkerhetsläge där hoten kommer från våldsbejakande extremism, terrorism samt från främmande makt (Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera [skr. 2023/24:56]). Säkerhetspolisen konstaterade i sin lägesbild för 2024/2025 att terrorhotet i Sverige dels fortsatt kommer från våldsbejakande islamistisk extremism och våldsbejakande högerextremism, dels från unga med en generell fascination för våld samt från hot där främmande makt är bakomliggande aktör. När våldsbejakande propaganda blir allt mer lättillgängligt och till viss del normaliseras riskerar det att leda till en ökad mottaglighet för radikaliserade budskap. Detta kan användas av olika aktörer för att underblåsa sociala spänningar och verka för polariseringar i samhället. Det kan även bidra till att fler individer, särskilt unga personer, radikaliseras och i värsta fall utvecklar en avsikt att genomföra terrorhandlingar. Även politisk islam är ett hot mot vårt demokratiska samhälle – även när den inte leder till våld eller terrorism – eftersom radikala religiösa idéer kan påverka både individer och samhället.

Även annan brottslighet fortsätter att utgöra allvarliga utmaningar för samhället. Exempelvis är våld mot kvinnor och barn och det hedersrelaterade våldet och förtrycket omfattande (Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet, [skr 2023/24:68]). Statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar bl.a. att antalet anmälda våldtäktsbrott mot barn har ökat under den senaste tioårsperioden. I takt med framväxten av ny digital teknik och sociala medier har brottsligheten också påverkats och tagit sig nya uttryck, inte minst när det kommer till sexualbrott eller annan kränkande behandling. Sociala medier har ofta en framträdande roll i den brottslighet som barn

utsätts för och sociala medier är i dag den vanligaste brottsplatsen för det polisanmälda sexuella våldet mot barn (Polisanmälda brott mot barn i åldern 7–15 år, Brå 2023:8).

4.4 Även skolväsendet påverkas av omvärldsläget och en förändrad kriminalitet

Skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet är centrala delar av samhället och ett stort antal barn och elever deltar varje dag i olika verksamheter inom dem. Läsåret 2024/2025 fanns strax över 2 miljoner barn och elever i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan, komvux eller i någon av de andra delarna av skolväsendet. Antalet anställda uppskattas samma läsår till drygt 340 000 personer.

Den brottslighet som påverkar resten av samhället påverkar också skolväsendet. Allt yngre barn dras in i kriminella nätverk och begår grova brott. Polismyndigheten har bedömt att cirka 1 000 barn och unga ansluter sig till lokala kriminella miljöer varje år (Bob – barn och unga i organiserad brottslighet, 2023). De kriminella finns där barn finns; i skolan, i centrum och på sociala medier. Narkotikahandeln utgör en viktig inkomstkälla för de kriminella nätverken och inflödet av barn och unga i kriminella nätverk drivs av narkotikadistribution där en kontinuerlig nyrekrytering är en del av affärsmodellen (Barn och unga i kriminella nätverk, Brå 2023:13).

Det dödliga våldet med skjutvapen har också ökat kraftigt i Sverige sedan början av 2010-talet och skiljer ut Sverige från övriga Europa, som i stället under perioden uppvisar en minskning av dödligt våld med skjutvapen (Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder, Brå 2021:8). Förekomsten av sprängningar i landet ökade kraftigt under 2023 och ett stort antal sprängningar inledde också 2025. Skjutningar har inträffat i närheten av förskolor och skolor och därtill har grova våldsbrott inträffat på skolor och komvux, även sådana med dödlig utgång. Brås rapport Grovt våld i skolan – En beskrivning av omfattning, karaktär och utveckling fram till och med 2022 visar att de allra grövsta formerna av våld i skolan är ovanliga i Sverige även om de har ökat sedan 2009 (Brå 2024:3). De våldsdåd som sker är dock tragiska och får stora konsekvenser för både de inblandade och för andra som arbetar eller är elever i de berörda skolorna. Det är inte heller bara de berörda skolorna som påverkas utan även andra verksamheter, och händelserna medför bl.a. oro för att ytterligare våld ska inträffa. Den hänsynslöshet med vilken flera av våldsdåden utförts tyder på en normförskjutning hos delar av befolkningen, inte minst hos vissa unga personer, och understryker vikten av att upprätthålla respekten för och hänsynen till andra människor i samhället.

Skolväsendet har en central roll som skyddsfaktor när det gäller att motverka brottslighet och rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Skolan kan göra stor skillnad inte minst för barn och unga som far illa, då skolrelaterade problem och social utsatthet ofta hänger samman och kan förstärka varandra. Skolan är också en viktig arena för att påverka barn och ungas normer och moralbildning. Verksamheten behöver därför utformas på sätt som motverkar tillåtande attityder till mobbing, kränk-

ningar och kriminalitet, exempelvis genom att implementera tydliga ordningsregler och att skolans personal agerar konsekvent och likartat utifrån dessa (Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet [skr. 2023/24:68]). Personalen i skolan och förskolan är viktiga för att skolan ska kunna bidra till att hjälpa barn och elever i en positiv riktning och det är därmed av högsta vikt att skolans värdegrund genomsyrar alla verksamheter och bärs upp av alla som arbetar där.

Även risken för att barn radikaliseras och rekryteras till våldsbejakande extremism och terrorism behöver tas på allvar vid anställning av personer som ska arbeta med barn. Statens skolinspektion har fått i uppdrag av regeringen att förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism, påverkan från politisk islam, hedersrelaterat våld och förtryck, antisemitism eller påverkan som syftar till att motarbeta elevers grundläggande fri- och rättigheter (se Skolinspektionens regleringsbrev för budgetåret 2026). Skolinspektionen har under perioden 2019–2024 återkallat tillstånd för nio skolor på grund av risk för att elever vid dessa skolor kan utsättas för antidemokratisk påverkan.

Vidare har det i media under det senaste året uppmärksammats flera fall av sexuella övergrepp som skett i skolmiljö där personal på förskolor och skolor utnyttjat sin ställning till att begå sexuella övergrepp på och kränkningar av barn och elever. Det handlar både om personal som begått fysiska övergrepp på barn och flera fall där gärningspersonen har fotograferat barn på olämpligt sätt och spridit material som barnpornografi. Det ska i sammanhanget framhållas att antalet polisanmälda sexualbrott som gäller skolpersonal är få, men det framgår i ett par ärenden där barnen utsatts för sexuellt våld av skolpersonal att samma person har utsatt många olika barn och att vissa barn har blivit utsatta under flera års tid (Polisanmälda brott mot barn i åldern 7–15 år, Brå 2023:8). Oavsett hur många fall det rör sig om är det helt oacceptabelt att det förekommer. Konsekvenserna för det enskilda barnet om det utsätts är mycket allvarliga.

Sammantaget kan det konstateras att skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet inte är fredad från den kriminalitet och det oroliga omvärldsläge som samhället möter i stort. Det är en oacceptabel utveckling och det krävs åtgärder från flera håll för att komma till rätta med problematiken. Barn och elever behöver skyddas från kriminella influenser och miljöer och från att bli utsatta för brott.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka skyddet för barn och elever i skolväsendet. Som exempel lämnar regeringen i propositionen Skolor mot brott (prop. 2024/25:160) en rad förslag som syftar till att barn, elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. Regeringen har också inrättat ett särskilt statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder där syftet är att stötta huvudmän i deras säkerhetsarbete för att förebygga brott. I lagrådsremissen Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan lämnar regeringen förslag som syftar till att stärka tryggheten och studieron i skolan. Förslagen innebär bl.a. att huvudmannens och rektorns ansvar för tryggheten och studieron på skolenheten ska förtydligas. Det föreslås också att skolans förväntningar på eleverna och deras vårdnadshavare ska tydliggöras

genom ett förväntansdokument samt att mobilfri skola ska införas i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. I lagrådsremissen lämnas också förslag om att stärka möjligheterna att använda disciplinära åtgärder. Det föreslås även att det i vissa fall ska bli möjligt att neka en elev tillträde till skolenheten om eleven hotar säkerheten för andra elever och personal. Mer kan och behöver dock göras för att förskolan och skolan ska vara en trygg och säker plats, däribland ytterligare åtgärder för att säkerställa att de som arbetar inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet är lämpliga för sina uppdrag.

4.5 Den registerkontroll som görs i dag är inte tillräcklig

Registerkontroller är en förebyggande åtgärd för att se till att bara lämpliga personer verkar inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet och att dessa platser är trygga och säkra. De brott som omfattas av den nuvarande registerkontrollen syftar i huvudsak till att skydda barn och elever från våld och övergrepp. Eftersom samhället har förändrats och nya brott har tillkommit i svensk rätt sedan registerkontroller infördes behöver barn och elever ett ökat skydd mot våld och övergrepp. Det är också mycket allvarligt både att kriminella rekryterar barn och unga för att begå brott och att barn och unga radikaliseras till våldsbejakande extremism. I dag behöver barn och elever därför i ännu högre grad än tidigare skyddas även från olämplig påverkan av olika slag. När omvärldsläget och kriminaliteten förändras måste också verktygen för att skydda barn och elever i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ses över.

5 Nuvarande reglering

5.1 Bestämmelser i grundlagen och barnkonventionen

Staten ska enligt regeringsformen verka för att barns rätt tas till vara (1 kap. 2 § regeringsformen). Sverige ska vidare följa Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som är svensk lag sedan den 1 januari 2020. Barnkonventionen utgår från principen om barnets bästa, principen om rätt till liv och utveckling, principen om rätten att framföra sina åsikter och få dem respekterade samt principen om ickediskriminering. Barn har enligt barnkonventionen rätt till skydd mot övergrepp och utnyttjande av varje slag. Enligt artikel 34 ska staterna skydda barn mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Med barn avses varje människa under 18 år. Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra barns rättigheter enligt konventionen.

5.2 Skollagen

Verksamhet som regleras i skollagen

I all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt (1 kap. 10 § skollagen [2010:800]).

I skollagen regleras dels skolväsendet, dels viss annan verksamhet. I skolväsendet ingår skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning (komvux). Fritidshem ingår i skolväsendet men är inte en skolform (1 kap. 1 § skollagen).

Från och med läsåret 2028/29 upphör förskoleklassen och ersätts av en ny första årskurs i en tioårig i stället för nioårig grundskola (prop. 2024/25:143, bet. 2024/25:UbU17, rskr. 2024/25:289). Även den anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan utökas med en ny första årskurs, så att den anpassade grundskolan blir tioårig, specialskolan elvaårig och sameskolan sjuårig.

I skollagen finns också bestämmelser om annan pedagogisk verksamhet. Med annan pedagogisk verksamhet avses bl.a. pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, öppen förskola och öppen fritidsverksamhet samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (25 kap. 1 § skollagen).

Huvudmän i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan samt förskoleklass vid en skolenhet med specialskola eller sameskola (2 kap. 4 § skollagen).

Regioner får i viss utsträckning vara huvudman för gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och komvux (2 kap. 3 §).

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, komvux och fritidshem (2 kap. 2 §).

Annan pedagogisk verksamhet kan bedrivas av kommunala eller enskilda huvudmän (25 kap. 2 och 10 §§).

Enskilda kan vara huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, men inte för komvux. En enskild kan vara huvudman endast om denne efter ansökan har godkänts som sådan (2 kap. 5 § och 25 kap. 10 §).

Krav på registerkontroll

Den som erbjuds en anställning inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret för den som erbjuder anställningen. Ett registerutdrag ska också visas upp av den som under utbildning till en lärar- eller förskol-

lärarexamen eller yrkesutbildning inom komvux tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen (praktik) inom den aktuella verksamheten. Detsamma gäller för deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program som tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet (2 kap. 31 § skollagen). Ett registerutdrag ska också visas upp av den som genom huvudmannens försorg ska arbeta inom de berörda verksamheterna på i huvudsak samma villkor som en där anställd person, t.ex. inhyrd personal från ett bemanningsföretag eller enskilda uppdragstagare som utför stödfunktioner såsom städning, skolmåltider, skolskjuts eller fastighetsskötsel (prop. 2007/08:28 s. 10 och 15).

Registerutdrag som visas upp ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten (2 kap. 31 §).

Personer som är 15 år eller äldre och som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas (exempelvis familjedaghem) är också skyldiga att visa upp ett utdrag ur belastningsregistret om kommunen begär det. En enskild får inte godkännas som huvudman för sådan verksamhet utan att en sådan registerkontroll har gjorts (25 kap. 2 a och 10 §§).

En kontroll av ett registerutdrag ska dokumenteras genom en anteckning om att utdraget har visats upp. Anteckningen ska göras av den inom verksamheten som beslutar om att anställa, anlita eller ta emot någon. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras (2 kap. 31 och 32 §§). Den kontroll av registerutdraget som görs av personer som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas ska på motsvarande sätt dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp (25 kap. 2 a §).

Den som inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag (2 kap. 33 §). Bestämmelsen är ett undantag från huvudregeln att registerutdrag ska visas upp för den som erbjuder en anställning eller den som beslutar att anlita eller ta emot någon inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Någon skyldighet att kontrollera utdrag ur misstankeregistret inför anställning eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet finns inte i dag. Inom komvux finns det inte heller någon skyldighet att visa upp ett registerutdrag inför anställning eller annat mottagande i verksamheten.

Även om registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet är obligatoriskt för huvudmännen att göra så är det inte förbjudet att anställa en person som förekommer i belastningsregistret för något av de brott som omfattas av kontrollen (prop. 2007/08:28 s. 6). Registerkontrollen är en del av den lämplighetsprövning som äger rum i samband med rekrytering av personal. Därutöver sker i regel t.ex. anställningsintervjuer och referenstagning (prop. 1999/2000:123 s. 16).

5.3 Misstankeregistret och belastningsregistret

Misstankeregistret

Misstankeregistret förs av Polismyndigheten och regleras genom lagen (1998:621) och förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Syftet med registret är huvudsakligen att underlätta tillgången till uppgifter om skälig misstanke om brott för de brottsbekämpande myndigheterna (2 § lagen om misstankeregister). Misstankeregistret innehåller bl.a. uppgift om den som fyllt femton år och som enligt förundersökningsledarens bedömning är skäligen misstänkt för brott mot brottsbalken och annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet (3 §). Uppgifter i registret gallras när en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts, när ett väckt åtal lagts ned och när en domstols dom eller beslut vunnit laga kraft eller den misstänkte har godkänt ett strafföreläggande (13 §). Uppgifter bl.a. om att en enskild dömts för brott eller godkänt ett strafföreläggande finns i stället i belastningsregistret.

Uppgifter från misstankeregistret kan i vissa fall lämnas till myndigheter eller enskilda (5–11 §§). En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn, har rätt att få ett begränsat sådant utdrag (8 a § lagen om misstankeregister). Regeringen har i 8 a § förordningen om misstankeregister föreskrivit att ett sådant utdrag får innehålla uppgifter om vissa angivna brott för vilket åtal har väckts. Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts lämnas också ut om det begärs av bl.a. en statlig eller kommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda, vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare, i fråga om den som myndigheten avser att anställa eller anlita som uppdragstagare (4 § 6 förordningen om misstankeregister).

Belastningsregistret

Belastningsregistret förs också av Polismyndigheten och regleras genom lagen (1998:620) och förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Belastningsregistret innehåller bl.a. uppgifter om den som genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott, ålagts förvandlingsstraff för böter, fått påföljdseftergift vid allvarlig psykisk störning, meddelats åtalsunderlåtelse eller meddelats vissa kontaktförbud eller tillträdesförbud (3 § lagen om belastningsregister). Uppgifter i belastningsregistret gallras i olika situationer, t.ex. om den registrerade frikänns efter överklagande eller om ett strafföreläggande undanröjs (16–18 §§). Andra uppgifter gallras i regel efter tio år.

Vem som har rätt att ta del av uppgifter från belastningsregistret regleras i 6–14 §§ lagen om belastningsregister. Regleringen utgår från tre kategorier; svenska myndigheter, enskilda och utländska myndigheter. Vad gäller svenska myndigheter har vissa myndigheter rätt att få del av fullständiga uppgifter. Andra myndigheter har rätt att få uppgifter om vissa kategorier av påföljder eller brott. Vissa angivna myndigheter kan ta del av uppgifterna via s.k. direktåtkomst (6 §). För myndigheter som har rätt

att få uppgifter ur registret gäller en behovs- och proportionalitetsprincip (7 §). De närmare förutsättningarna för myndigheter att ta del av utdrag regleras i förordningen om belastningsregister.

En enskild som enligt bestämmelser i skollagen behöver ett utdrag ur belastningsregistret om sig själv har rätt att få ett begränsat sådant utdrag (9 § andra stycket 2). Vilka brott som ett sådant registerutdrag ska innehålla framgår av förordningen om belastningsregister (22 § tredje stycket). Där anges att utdraget endast ska innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafföreläggande där påföljd har dömts ut eller åtalsunderrättelse meddelats för brott mot

- 3 kap. 1, 2 och 6 §§ brottsbalken (mord, dråp, grov misshandel och synnerligen grov misshandel),
- 4 kap. 1 § brottsbalken (människorov),
- 6 kap. brottsbalken (samtliga sexualbrott),
- 8 kap. 6 § brottsbalken (grovt rån),
- 16 kap. 5 a och 10 a §§ brottsbalken (involverande av en underårig i brottslighet och barnpornografibrott), och
- terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag.

I samma bestämmelse anges vidare att om en påföljd eller åtalsunderlåtelse även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

6 Registerkontrollen ska utökas

6.1 Registerkontrollen ska även omfatta misstankeregistret

Regeringens förslag

Registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas så att den omfattar även vissa uppgifter i misstankeregistret.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En övervägande del av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Detta gäller bl.a. *Riksdagens ombudsmän (JO)*, *Justitiekanslern (JK)*, *Statens skolinspektion*, *Statens skolverk*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)*, *Sameskolstyrelsen*, *Arbetsgivarverket*, *Integritetsskyddsmyndigheten (IMY)*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)* och *Sveriges skolledare*. Flera av dessa anser att intresset av att skydda barn och elever väger så pass tungt att en kontroll i misstankeregistret är motiverad och

framför att det är viktigt att en sådan kontroll endast omfattar brottsmisstankar för vilket åtal har väckts.

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget och anser att det ger arbetsgivare möjlighet att förhindra en anställning innan en dom har fallit när risken för barn eller elever bedöms vara hög. SKR framför att det är viktigt att arbetsgivaren kan fatta beslut om anställningar på ett relevant underlag. Även *Eskilstuna kommun* är positiv till förslaget och anför att arbetsgivare behöver ett brett beslutsunderlag för att kunna ta korrekta och väl avvägda beslut om anställning.

Falkenbergs kommun tillstyrker förslaget men pekar samtidigt på att användningen av misstankeregistret bör ske med stor försiktighet och efterfrågar vägledning kring hur arbetsgivare ska bedöma utdrag ur misstankeregistret i rekryteringen. Även *Kalix* och *Landskrona kommuner* pekar på vikten av vägledning.

Umeå kommun är tveksam till förslaget och framför att det kan leda till att arbetsgivaren felaktigt betraktar en arbetssökande som skyldig innan fällande dom.

Ett antal remissinstanser avstyrker förslaget. Detta gäller bl.a. *Brottsförebyggande rådet (Brå)*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Stockholms universitet*, *Mora kommun*, *Kommunal*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*. Flera av dessa hänvisar till den grundläggande principen om att den som är misstänkt för ett brott ska betraktas som oskyldig tills dess att motsatsen har bevisats. Kommunal och LO anser att intrånget i den arbetssökandes integritet inte står i proportion till de eventuella fördelar som förslaget skulle medföra. TCO anför att förslaget kan innebära att en person misstänkliggörs som brottsling trots att personen är oskyldig, vilket i praktiken kan innebära att denne får svårt att få jobb och försörja sig. Utdraget kan också komma att bli en allmän handling, vilket ytterligare riskerar att försvåra för berörda personer på arbetsmarknaden. *Sveriges lärare*, som avstyrker förslaget, anför bl.a. att det i praktiken borde röra sig om ett mycket kort tidsfönster mellan att den enskilde förekommer i misstankeregistret tills dess att en eventuell dom syns i belastningsregistret.

Skälen för regeringens förslag

Registerkontrollen ska utökas till att även omfatta utdrag ur misstankeregistret

Som beskrivs i avsnitt 4 har Sverige i dag allvarliga problem med organiserad brottslighet, våldsbejakande extremism och annan brottslighet som påverkar både förskolan och skolan och som riskerar att drabba barn och elever. Det har också uppmärksammats fall där olämpliga personer som arbetar inom t.ex. förskola eller skola utsatt barn och elever för brottsliga handlingar. Detta är en oacceptabel utveckling. Barn och elever i t.ex. förskolan och skolan befinner sig i beroendeförhållande till personalen och ska kunna utgå från att personalen bidrar till en trygg miljö. Barn och elever behöver i dag inte bara skyddas mot våld och övergrepp utan även mot att bli utsatta för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket eller annan skadlig påverkan som står i strid med skolans värdegrund. Skolväsendet

och annan pedagogisk verksamhet spelar en viktig roll när det gäller att motverka rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk och att förhindra radikalisering till våldbejakande extremism eller annan skadlig påverkan. Det är därför av stor vikt att det är bara är lämpliga personer som möter barn och elever.

Det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen (2010:800) och andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innefattar bl.a. att elever ska garanteras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och inte står i strid med skolans värdegrund. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska vara lämpliga för sina uppdrag och den som anställer eller anlitar någon behöver kunna kontrollera personens lämplighet. Detta kan göras på olika sätt, som ofta kompletterar varandra. Det är dock viktigt att den som anställer har tillräckliga verktyg för att bedöma personens lämplighet, särskilt i fråga om något så viktigt som att skydda barn från att utsättas för t.ex. övergrepp. En kontroll i misstankeregistret kan göra att huvudmannen inför en anställning får kännedom om omständigheter som gör att en persons lämplighet kan ifrågasättas. På så sätt kan huvudmannen bättre upptäcka, närmare granska och bedöma eventuella risker för barn och elever.

Det finns redan i dag verksamheter där en kontroll i misstankeregistret får ske inför anställning eller annat mottagande och där det, liksom för skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet, finns barn eller andra grupper som befinner sig i beroendeförhållande och kan utsättas för bl.a. övergrepp. Det är t.ex. en skyldighet för arbetsgivaren att kräva att en arbetssökande inför arbete på hem för vård eller boende (HVB) lämnar in ett utdrag ur både belastningsregistret och misstankeregistret. Utsattheten hos barn på HVB har ansetts så stor att skälen för en kontroll även i misstankeregistret har bedömts väga tyngre än skyddet för den personliga integriteten (prop. 2006/07:37 s. 15). Utdraget ur misstankeregistret är i det fallet begränsat till misstankar där åtal har väckts för de brott som ingår i brottskatalogen för utdraget ur belastningsregistret. Uppgifter i misstankeregistret ingår även i den registerkontroll som får ske enligt den nya lagen (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning och de registerkontroller som sker med stöd av lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder (se prop. 2025/26:61).

Uppgifter om att enskilda misstänks för, men inte har dömts för, brott är särskilt integritetskänsliga och det finns därför starka skäl mot att uppgifterna lämnas ut i stor utsträckning. Det är också, i likhet med vad några remissinstanser framhåller, en viktig rättssäkerhetsprincip att ingen betraktas som skyldig till ett brott utan att en domstol har konstaterat den misstänktes skuld. Oskuldspresumtionen garanteras i artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga) och i artikel 6 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). En kontroll i misstankeregistret kan, i linje med vad *Umeå kommun* framför, medföra att en arbetsgivare avstår från att anställa en person som misstänks för att ha begått ett brott som han eller hon senare

frikänns från. Några remissinstanser, bl.a. *Falkenbergs kommun*, anser att det behövs vägledning kring hur arbetsgivare ska bedöma utdrag ur misstankeregistret i rekryteringen.

Regeringen konstaterar att det är av stor vikt att skydda barn och elever mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan. Att låta registerkontrollen omfatta även misstankeregistret kan bidra till ett så bra underlag som möjligt för den bedömning som ska göras innan någon anlitas i verksamheten. Arbetsgivaren ska alltid göra en individuell bedömning av lämpligheten hos den eller de personer som ska anställas och registerkontrollen bör i detta sammanhang anses utgöra en central del av bedömningsunderlaget i rekryteringen. Det är viktigt både för den som söker en tjänst och för arbetsgivaren själv att relevant information som finns tillgänglig utgör grund för lämplighetsbedömningen eftersom bedömningen annars kan bli missvisande, t.ex. om informationen inte sätts i sitt sammanhang. Det ska framhållas att många av de barn och elever som befinner sig i skolväsendet gör det för att de har skolplikt och därför måste vara i skolan samt att de står i ett beroendeförhållande till personalen. Det ställer särskilda krav på att personalen i verksamheten är lämplig för uppdraget. Arbetsgivaren har därför intresse av att vara mycket noggrann vid sin bedömning av lämpligheten hos den som ska anställas. Det finns inte något förbud mot att anställa en person som förekommer i registret men en förekomst bör utgöra en stark indikation på att personen utgör en risk för barnen och eleverna och därmed inte är lämplig för arbete i den aktuella verksamheten. Det är dock ytterst arbetsgivaren som gör bedömningen och som bestämmer om en anställning ska erbjudas, varvid annan relevant information kan ha betydelse.

Det kan variera hur länge en person förekommer i misstankeregistret när åtal har väckts, beroende på hur lång tid en rättegång tar. Även om det som *Sveriges lärare* anför skulle kunna bli fråga om en kort tid från det att åtal har väckts tills dess att eventuell dom meddelas är det ändå relevant för arbetsgivaren att få kännedom om misstanken för att kunna bedöma risker för barn och elever. Ett utdrag ur misstankeregistret skulle enligt regeringens mening vara ett viktigt verktyg för att bedöma en arbetssökandes lämplighet och krav på en sådan kontroll stärker skyddet för barn och elever. Detta håller också majoriteten av remissinstanserna med om. Enligt barnkonventionen ska barn skyddas mot övergrepp och utnyttjande av varje slag och konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra barns rättigheter enligt konventionen (artiklarna 4 och 34). Genom att arbetsgivare ges möjlighet att se ett utdrag i misstankeregistret inför anställning eller annat mottagande i t.ex. förskolan eller skolan ökar möjligheterna att förhindra att olämpliga personer får arbete i de aktuella verksamheterna.

Personer som är 15 år eller äldre och som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas (exempelvis familjedaghem) är skyldiga att visa upp ett utdrag ur belastningsregistret om kommunen begär det (25 kap. 2 a § skollagen). Enligt regeringens mening gör sig behovet av en kontroll i misstankeregistret lika starkt gällande beträffande personer som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas som beträffande personer som ska anställas inom t.ex. förskolan eller skolan. I lagrådsremissen Skärpta regler för unga lagöverträdare, som beslutades den

26 januari 2026, föreslås bl.a. att straffbarhetsåldern ska sänkas till 13 år för allvarliga brott under en tidsperiod om fem år. Det föreslås att lagändringen ska träda i kraft den 3 juli 2026. Om straffbarhetsåldern sänks kommer personer som är yngre än 15 år att kunna förekomma i såväl belastningsregistret som misstankeregistret. Den åldersgräns på 15 år som gäller för kravet på registerkontroll enligt bestämmelsen i 25 kap. 2 a § skollagen har motiverats med hänsyn till att det endast är i fråga om straffmyndiga personer som registerkontroll behöver ske (se prop. 2021/22:78 s. 38). För det fall straffbarhetsåldern sänks från dagens 15 år kan det därför behöva övervägas om även åldersgränsen ska sänkas för registerkontroll av personer som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas.

Behovet och nyttan av kontrollen väger tyngre än skyddet för enskildas personliga integritet

Ett krav på kontroll i misstankeregistret skulle kunna vara ett viktigt verktyg för en arbetsgivare och underlätta den lämplighetsbedömning som arbetsgivaren behöver göra av den som ska anlitas i verksamheten. Vid bedömningen av om sådan registerkontroll ska införas måste dock en noggrann avvägning göras mellan å ena sidan intresset av att skydda barn och elever och å andra sidan intresset av skydda den enskildes personliga integritet. Detta eftersom uppgifter i misstankeregistret är särskilt integritetskänsliga.

I avsnitt 6.3 gör regeringen bedömningen att det nuvarande förfarandet med att individen visar upp registerutdraget för arbetsgivaren inte bör ändras. Ett sådant förfarande innebär att intrånget i enskildas personliga integritet blir mindre än om utdraget skulle lämnas in. Att utdraget endast ska visas upp och att någon anteckning om dess innehåll inte får göras, innebär att utdraget inte blir en allmän handling och att uppgifterna i det därmed inte blir offentliga. Det ska också beaktas att regleringen bygger på att det är den enskilde som själv begär ut ett utdrag ur misstankeregistret när han eller hon erbjuds arbete. Den enskilde kan alltså välja mellan att visa upp utdraget eller att avstå. Om den enskilde väljer att avstå kan han eller hon dock inte bli aktuell för den aktuella tjänsten eller placeringen. Förfarandet är därmed utformat på ett sätt som innebär en förhållandevis begränsad inskränkning i den personliga integriteten.

Syftet med att utöka registerkontrollen med en kontroll i misstankeregistret är att skydda barn och elever mot våld och övergrepp samt att på olika sätt bli utsatta för olämplig påverkan av vuxna. Det är viktigt att barn ska kunna vara trygga när de vistas i skolverksamhet och att de vuxna som de kommer i kontakt med står upp för de värderingar som t.ex. förskolan och skolan ska präglas av. Både Sveriges åtaganden i barnkonventionen och skollagen ställer krav på att barnets bästa ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn. Skyddet av barn och elever har enligt regeringen sådan tyngd att den inskränkning av den personliga integriteten som en kontroll i misstankeregistret medför får accepteras. En närmare beskrivning av de konsekvenser som förslaget innebär för enskildas personliga integritet finns i avsnitt 7.

Regeringen föreslår därför att den registerkontroll som enligt 2 kap. 31 § skollagen ska göras inför anställning, anlitande eller annat mottagande i

skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska utökas till att även omfatta kontroll av misstankeregistret. Detsamma gäller för den registerkontroll som sker av personer som är 15 år eller äldre och folkbokförda där pedagogisk omsorg (exempelvis familjedaghem) ska bedrivas (25 kap. 2 a § skollagen).

Skollagen ska därför ändras så att det framgår att registerkontrollen inom skolväsendet och pedagogisk verksamhet även ska omfatta ett utdrag ur misstankeregistret. Bestämmelserna i lagen (1998:621) om misstankeregister ska också ändras så att en enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i 2 eller 25 kap. skollagen har rätt att få det.

Utdraget bör omfatta misstankar om brott för vilket åtal har väckts

Utdraget ur misstankeregistret bör vara begränsat så att det omfattar misstankar om brott för vilket åtal har väckts, på samma sätt som gäller inför arbete på HVB. Efter att åtal har väckts upphör i regel den förundersökningssekretess som råder för uppgifterna i en pågående brottsutredning och det finns då inte samma risk att brottsutredningen skadas om uppgifterna lämnas ut. I linje med vad *Almega Utbildning* anför har åklagaren väckt åtal efter att denne har kommit fram till att han eller hon på objektiva grunder kan förvänta sig en fällande dom, varför misstankarna i det skedet är konkreta. Eftersom övriga uppgifter i misstankeregistret är mindre påtagliga och fortfarande under utredning är det inte heller av integritetsskäl lämpligt att de ingår i kontrollen (jfr prop. 2006/07:37 s. 15).

6.2 Registerutdraget ska inte vara äldre än sex månader

Regeringens förslag

Registerutdraget ska inte få vara äldre än sex månader när det visas upp.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna, däribland *Statens skolverk*, *Almega Utbildning* och *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Flera remissinstanser, däribland *Barnombudsmannen* och *Föräldraalliansen Sverige* för fram att den kortade tidsgränsen gör att informationen är mer aktuell och minskar risken för att ny brottslighet inte upptäcks, vilket stärker skyddet för barn och elever.

Eskilstuna och *Göteborgs kommuner* tillstyrker förslaget och tillägger att det är av vikt att Polismyndighetens handläggning säkerställs så att förslaget inte medför förlängda handläggningstider för registerutdrag.

Sjöbo kommun och *Sveriges lärare* anser att tidsgränsen för registerutdraget bör kunna kortas ytterligare, till tre månader.

Skälen för regeringens förslag

I dag gäller att ett registerutdrag som visas upp med stöd av skollagen inte får vara äldre än ett år gammalt (2 kap. 31 § och 25 kap. 2 a § skollagen). Med hänsyn till den senaste tidens negativa samhällsutveckling vad gäller bl.a. organiserad brottslighet (se avsnitt 4) finns det nu anledning att se över frågan om registerutdragets giltighetstid.

När registerkontrollen även inkluderar misstankeregistret blir uppgifterna i utdraget snabbt föråldrade. I andra regleringar om registerkontroller förekommer olika tidsgränser, från sex månader till ett år. När registerkontrollen omfattar misstankeregistret har regeringen dock ansett att utdragen, för att behålla sin aktualitet, inte bör vara mer än sex månader gamla (se prop. 2006/07:37 s. 20).

En giltighetstid på sex månader gäller för registerutdrag som visas upp enligt den nya lagen om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning. Därutöver har giltighetstiden för registerutdrag som visas upp enligt lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn och lagen om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder sänkts från ett år till sex månader. Skälet för denna sänkning är att behovet av aktualitet är än mer framträdande för misstankeregistret eftersom förändringar av uppgifterna där av naturliga skäl kan ske snabbare än i belastningsregistret och att det som utgångspunkt är önskvärt att samma tidsgräns gäller för utdrag ur belastningsregistret som ur misstankeregistret (prop. 2025/26:61 s. 42).

Samma skäl för att korta giltighetstiden för registerutdraget gör sig enligt regeringens mening gällande även på det skollagsreglerade området. Det är angeläget att uppgifterna i registerutdraget inte är inaktuella eftersom det skulle försämra skyddet för barn och elever. En kortare tidsgräns innebär visserligen en större administrativ börda för såväl den arbetssökande som kan behöva begära ut utdrag oftare, som för Polismyndigheten som ska administrera begäran om utdrag. Polismyndighetens hantering av registerutdrag är dock till övervägande del digital och en sänkning av giltighetstiden kan därför inte väntas bli särskilt belastande för myndigheten. Regeringen anser därför att behovet av att få tillgång till ett aktuellt underlag för den som erbjuds en anställning eller t.ex. tilldelas praktik inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet väger tyngre än den administrativa börda som en kortare giltighetstid innebär. En tidsgräns på sex månader framstår enligt regeringen som väl avvägd och ligger i linje med vad som redan gäller för registerkontroller på andra områden. Till skillnad från *Sjöbo kommun* och *Sveriges lärare* anser regeringen inte att giltighetstiden för utdraget bör sänkas ytterligare.

Sammanfattningsvis anser regeringen därför att tidsgränsen för hur gammalt ett registerutdrag som visas upp inför anställning, anlitande eller annan mottagande i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet får vara bör sänkas från ett år till sex månader. Samma tidsgräns bör också gälla för den som är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas.

Skollagen ska därför ändras så att det framgår att registerutdraget ska vara högst sex månader gammalt.

6.3 Det nuvarande förfarandet där registerutdraget visas upp bör inte ändras

Regeringens bedömning

Det nuvarande förfarandet där registerutdraget visas upp för den som erbjuder anställningen och där det ska dokumenteras att detta har gjorts utan att innehållet i utdraget får antecknas bör inte ändras.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser som yttrar sig delar bedömningen att registerutdrag fortsatt ska visas upp. *Statens skolinspektion* och *Föräldraalliansen Sverige* efterfrågar ett tydliggörande av hur länge dokumentationen om ett registerutdrag har visats upp ska bevaras. *Sjöbo kommun* ställer sig i huvudsak bakom bedömningen men vill att arbetsgivaren ges möjlighet att begära in utdraget om det finns misstanke om förfalskning.

Skälen för regeringens bedömning

När bestämmelserna om registerkontroll inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet infördes var regleringen sådan att den enskilde skulle lämna in registerutdraget till den som erbjöd anställningen. Skälet för detta var att regeringen då ansåg att det fanns behov att i efterhand kunna kontrollera att handläggningen varit korrekt och att utdragets innehåll inte varit förvanskat (prop. 1999/2000:123 s. 19). Den 1 juli 2021 ändrades emellertid tillvägagångssättet för registerkontrollen till nu gällande förfarande som innebär att registerutdraget ska visas upp och att arbetsgivaren genom en anteckning ska dokumentera att så har skett. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras (2 kap. 31 och 32 §§ skollagen). Skälet till ändringen var bl.a. att minska risken för obefogad spridning av uppgifter från belastningsregistret och därmed minska intrånget i den personliga integriteten. Ytterligare ett skäl var att huvudmännens administrativa börda minskar eftersom registerutdrag inte behöver diarieföras och arkiveras (prop. 2020/21:152 s. 39).

Det finns enligt regeringens mening flera skäl till att behålla det nuvarande förfarandet om att registerutdraget visas upp. Det främsta skälet är att ett sådant förfarande är betydligt mer integritetsvänligt än om utdraget lämnas in. Det finns särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter som rör lagöverträdelser i artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv

95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här förkortad EU:s dataskyddsförordning. Att en arbetsgivare tar del av innehållet i registerutdraget och antecknar att ett registerutdrag har visats upp utan att något om innehållet i utdraget noteras, har inte ansetts innebära en behandling av uppgifter om lagöverträdelser enligt artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning (se prop. 2020/21:152 s. 40). Om registerutdraget i stället lämnas in finns det en risk för obefogad spridning av integritetskänsliga uppgifter, i synnerhet när det är fråga om ett stort antal arbetsgivare som kommer att vara skyldiga att genomföra registerkontrollen.

Sjöbo kommun anser att arbetsgivaren bör kunna kräva att registerutdraget lämnas in om denne misstänker att utdraget är förfalskat. Ungefär hälften av de registerutdrag som begärs ut enligt skollagen är digitala och Polismyndigheten har en e-tjänst där arbetsgivare kan kontrollera om ett digitalt utdrag som visas upp är äkta och utfärdat av Polismyndigheten. Mot bakgrund av den minskade risk för förfalskningar som digitaliseringen medför och av integritetsskäl anser regeringen att arbetsgivaren inte bör kunna kräva att registerutdraget ska lämnas in.

Det kan också nämnas att den registerkontroll som får ske med stöd av den nya lagen om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning innebär att registerutdraget ska visas upp (prop. 2025/26:61). Samma förfarande gäller också i lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Sammantaget bedömer regeringen därför i likhet med majoriteten av remissinstanserna att det inte finns skäl att ändra det nuvarande förfarandet att registerutdraget ska visas upp.

Regeringen bedömer också, i likhet med *Skolinspektionen*, att dokumentationen av att registerkontroll har utförts är ett tillräckligt underlag för att vid tillsyn kunna granska att kontroll har skett. Skolinspektionen framhåller samtidigt att det saknas en tydlig reglering av hur länge enskilda huvudmän ska bevara anteckningen, vilket kan påverka myndighetens möjlighet att utöva tillsyn. Även *Föräldraalliansen Sverige* efterfrågar ett förtydligande om hur länge dokumentationskravet gäller. Regeringen vill i sammanhanget framhålla att skolor med offentliga huvudmän är skyldiga att arkivera handlingar enligt arkivlagen (1990:782). Enskilda huvudmän däremot omfattas i nuläget varken av offentlighetsprincipen eller av skyldigheten att arkivera handlingar enligt arkivlagen. Dokumentationen av att en registerkontroll har utförts utgör dock en personuppgiftsbehandling om anteckningen sker automatiserat eller struktureras på ett sådant sätt att EU:s dataskyddsförordning blir tillämplig. Det innebär att reglerna i EU:s dataskyddsförordning gällande bl.a. bevarande och gallring blir tillämpliga. I lagrådsremissen Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet lämnar regeringen förslag på att införa offentlighetsprincipen hos enskilda huvudmän och förslag om att bl.a. arkivlagen ska gälla även för allmänna handlingar hos större enskilda huvudmän. I syfte att underlätta för mindre enskilda huvudmän ska sådana huvudmän få tillämpa vissa lättnadsregler när det gäller hanteringen av allmänna handlingar. Det framgår av lagrådsremissen att det som enligt arkivlagen gäller för kommunala myndigheters arkiv även ska gälla för enskilda huvudmän, med undantag för mindre huvudmän som ska bevara allmänna handlingar i, som huvudregel, minst sju år.

6.4 Tidsgränsen för undantaget från att visa registerutdrag hos samma arbetsgivare ska sänkas

Regeringens förslag

Tidsgränsen för när den som får anställas eller på annat sätt tas emot hos samma arbetsgivare utan att på nytt visa upp ett registerutdrag ska sänkas från ett år till sex månader.

Promemorians förslag och bedömning

Förslaget i promemorian stämmer inte överens med regeringens. I promemorian lämnas ett förslag, med hänsyn till uppdragsbeskrivningen, om att undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare ska upphävas. I promemorian görs dock också bedömningen att en sänkt tidsgräns för undantaget från dagens ett år till sex månader är mer ändamålsenligt än att helt ta bort undantaget. Promemorians bedömning stämmer överens med regeringens förslag.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig avstyrker promemorians förslag om att undantaget från kravet på att visa upp registerutdrag vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare ska upphävas. De delar i stället promemorians bedömning att tidsgränsen för undantaget bör sänkas från ett år till sex månader. Detta gäller bl.a. *Statens skolinspektion*, *Barnombudsmannen*, *Göteborgs*, *Malmö* och *Stockholms kommuner* och *Internationella Engelska Skolan i Sverige AB.*

En stor del av remissinstanserna framhåller att det skulle medföra en kraftigt ökad administrativ börda för huvudmännen om undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag vid förnyad anställning upphävs. Det skulle också försvåra möjligheten att med kort varsel anlita personal för tillfälliga anställningar. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk*, *Brottsförebyggande rådet (Brå)*, *Stockholms universitet*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Almega utbildning*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, *Sobona, Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)* och *Sveriges skolledare*.

Skolverket framför att olegitimerad personal inom skolväsendet ofta anställs för ett läsår åt gången och får en tillsvidareanställning efter att ha arbetat två läsår i följd. Det innebär att de genomgår en registerkontroll vid det första anställningstillfället. En sänkning av tidsgränsen för undantaget till sex månader kommer därför inte att påverka denna grupp. Skolverket anför också att man bör eftersträva likvärdighet i kontroller av legitimerad respektive olegitimerad personal.

Flens kommun är positiv till promemorians förslag om att upphäva undantaget och anför att förslaget visserligen kan medföra en viss ökning av det administrativa arbetet för huvudmännen, men inte till sådan grad att förslaget inte bör genomföras.

Sveriges Lärare, som tillstyrker förslaget, anför att det inte finns skäl att förenkla administrationen för huvudmän som använder sig av korta tidsbegränsade anställningar på bekostnad av elevers trygghet och utbildning.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelsen om undantag från skyldigheten att visa upp registerutdrag innebär att den som inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att arbeta, genomföra verksamhetsförlagd del av en utbildning eller delta i en programinsats i verksamheten, får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon på nytt visar upp ett registerutdrag. Detta framgår av 2 kap. 33 § skollagen. Som skäl för att göra undantag från huvudregeln om att registerkontroll ska ske vid nyanställning angav regeringen att arbetsgivaren kan ha god kännedom om den arbetssökande genom att han eller hon varit tidsbegränsat anställd vid flera tillfällen och under en längre tid. Det kan också vara så att det endast har gått en kort tid sedan det första anställningstillfället (prop. 1999/2000:123 s. 20).

Det är viktigt att alla barn och elever garanteras en trygg och säker skolgång och skolans personal är avgörande för att skolan ska vara en trygg och säker plats. Skyldigheten att göra registerkontroll är en förebyggande åtgärd för att säkerställa att personer som ska anställas eller på annat sätt tas emot är lämpliga för uppdraget och är ett led i att skydda barn och elever. Det är därför av yttersta vikt att personal som ska anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet visar upp ett registerutdrag. En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig, däribland *Brå*, *SKR* och *Göteborgs kommun*, befarar att om undantaget upphävs kommer det att leda till en tung administrativ börda för huvudmännen. Detta eftersom huvudmännen då måste begära att registerutdrag ska visas upp varje gång personal ska anlitas för tillfälliga anställningar. Enligt regeringen måste denna farhåga tas på allvar. För att skolverksamheten ska kunna bedrivas kontinuerligt även när lärare eller annan personal är frånvarande, t.ex. på grund av sjukdom, måste det finnas en möjlighet att med kort varsel kunna rekrytera personal även för kortare perioder. Som *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* framför finns det annars en påtaglig risk för fler inställda eller lärarlösa lektioner vid ordinarie personals sjukdom eller annan frånvaro, vilket kan öka risken för otrygghet och oordning i skolan. Detta kan, som *Barnombudsmannen* anför, i förlängningen påverka barns rätt till utbildning negativt.

Mot bakgrund av detta anser regeringen, i likhet med majoriteten av remissinstanserna, att undantaget från skyldigheten att göra registerkontroll vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare inte bör upphävas. I stället är det mer ändamålsenligt att förkorta den tidsgräns som gäller för undantaget från ett år till sex månader. En förkortad tidsgräns bidrar till att öka aktualiteten i de registerutdrag som kontrolleras och stärker därmed barns och elevers skydd samtidigt som hänsyn tas till behovet av att även med kort varsel kunna anställa personal tillfälligt. Det gynnar också i förlängningen barn och elever eftersom det minskar risken för inställda och lärarlösa lektioner eller personalbrist av annat slag i verksamheten. Bestämmelsen om undantaget från skyldigheten att göra registerkontroll i 2 kap. 33 § skollagen ska därför ändras på så sätt att

tidsgränsen för när den som får anställas eller på annat sätt tas emot hos samma arbetsgivare utan att på nytt visa upp ett registerutdrag sänks från ett år till sex månader.

Skolverket anför att när skolor anställer undervisande personal som saknar lärarlegitimation, i andra fall än vid vikariat, så görs det ofta fram till sommarlovets början. Personalen kan sedan återanställas av samma arbetsgivare inför höstterminens början. Eftersom det då bara har gått cirka sju–åtta veckor från det att den förra anställningen upphörde så träffas denna grupp inte av att tidsgränsen för undantaget sänks från ett år till sex månader. Regeringen bedömer dock att en kortare tidsgräns för undantaget än sex månader skulle innebära en administrativ börda för huvudmännen utan att skyddet för barn och elever förbättras på ett sätt som står i proportion till detta. Det görs ingen registerkontroll under pågående anställning och den tid om sju–åtta veckor som Skolverket nämner som sommaruppehåll mellan anställningar är inte mycket längre än vad en sommarsemester eller en kortare tids föräldraledighet är för den som är tillsvidareanställd. En tidsgräns på sex månader framstår därför enligt regeringens mening som väl avvägd.

Skolverket för också fram att det är viktigt att eftersträva likvärdighet mellan legitimerad respektive olegitimerad personal. Regeringen konstaterar att utgångspunkten för arbetet och syftet med de föreslagna bestämmelserna är att de som anställs inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska vara lämpliga för sina uppdrag. I skolväsendet arbetar många olika personalgrupper, vissa av dem med legitimation av något slag, andra utan. Oavsett om de har legitimation eller inte omfattas de av samma regler om registerkontroll inför att de anställs eller på annat sätt tas emot i verksamheten. Registerkontroll är en förebyggande åtgärd för att se till att samtlig personal, både legitimerad och olegitimerad, är lämplig för uppdraget, medan legitimationssystemet bl.a. tar sikte på förutsättningarna för att meddela och återkalla legitimation som förskollärare eller lärare. Alla anställda omfattas dock av det arbetsrättsliga regelverket som ger arbetsgivaren möjlighet att vidta arbetsrättsliga åtgärder om en person missköter sig, oavsett om det rör sig om en legitimerad eller olegitimerad person.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen därför att tidsgränsen för när den som får anställas eller på annat sätt tas emot hos samma arbetsgivare utan att på nytt visa upp ett registerutdrag ska sänkas från ett år till sex månader. Detta ska gälla oavsett för hur lång tid och i vilken roll man anlitats i verksamheten.

6.5 Registerkontroll ska ske även inom komvux

Regeringens förslag

Registerkontroll i skolväsendet ska utökas till att även gälla inom den kommunala vuxenutbildningen.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget, däribland *Statens skolinspektion*, *Statens skolverk*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)*, *Malmö*, *Mora* och *Olofströms kommuner*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* och *Akademikerförbundet SSR*. SPSM anför att en registerkontroll inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux) kan innebära ett förstärkt skydd för de elevgrupper som har ett särskilt skyddsbehov, däribland vissa elever med funktionsnedsättning. Enligt SPSM finns det en risk att vuxna elever med intellektuell funktionsnedsättning blir utnyttjade av personer som inte är lämpliga att arbeta inom vuxenutbildningen. *Brottsförebyggande rådet (Brå)* uppfattar det som motiverat att kravet på registerkontroll även ska gälla vid anställning inom komvux.

Skälen för regeringens förslag

Komvux omfattar även elever med särskilda skyddsbehov

Komvux är en del av skolväsendet (1 kap. 1 § skollagen). Komvux ska tillhandahållas på grundläggande och gymnasial nivå och som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå (20 kap. 3 §). Anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada (20 kap. 11 a och 20 a §§ samt 29 kap. 8 §). Komvux ska även tillhandahållas som svenska för invandrare (sfi). Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter (20 kap. 3 § och 4 § femte stycket). Komvux ska även tillhandahållas som en sammanhållen utbildning för sådana nyanlända som tar del av insatser som avses i lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden för insatserna (20 kap. 3 a § skollagen). Med nyanländ avses den som tidigare har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning i Sverige efter ordinarie skolstart (3 kap. 12 a §).

Den som har rätt att delta i sfi inom komvux har rätt att i stället delta i en folkhögskolas motsvarande utbildning. Detta gäller under förutsättning att folkhögskolan har getts rätt att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg, och har förklarat sig ha för avsikt att ta emot den sökande till utbildningen (24 kap. 11 §). I sådana fall är folkhögskolan huvudman för utbildningen. Utbildning vid folkhögskola är dock inte en del av skolväsendet och styrs inte heller nationellt på samma sätt som skolväsendet. Regeringens överväganden i fråga om registerkontroll inom komvux omfattar därför inte folkhögskolornas verksamheter.

För behörighet att studera inom komvux gäller i huvudsak en nedre åldersgräns på 20 år, men med vissa undantag. Majoriteten av eleverna inom komvux är därmed vuxna. Som utgångspunkt har vuxna elever som

grupp betraktat bättre möjligheter än barn att freda sig mot olika former av övergrepp och skadlig och otillbörlig påverkan. Vuxna har även i övrigt bättre förmåga att ta tillvara sina rättigheter och agera mot missförhållanden.

Den nuvarande regleringen om registerkontroll till skydd för barn i skolan motiveras bl.a. av att barn har mindre möjligheter att försvara sig mot övergrepp och är beroende av vuxna i sin omgivning (prop. 1999/2000:123 s. 23). Även gymnasieskolan omfattas av kravet på en sådan kontroll, trots att elever där generellt sett har större möjligheter att freda sig än elever i grundskolan. Skälet för detta är att elever i gymnasieskolan ändå står i viss beroendeställning gentemot såväl lärare som flera andra personalkategorier, vilket kan missbrukas av olämplig personal (prop. 2020/21:152 s. 43).

I vilken utsträckning en vuxen kan ta tillvara sina intressen kan dock variera beroende på personliga omständigheter som ålder, mognad, funktionsnedsättning, språkkunskaper och social förankring. Som lyfts fram av flera remissinstanser bl.a. *Skolinspektionen*, *Skolverket* och ett flertal kommuner är elevgruppen inom komvux heterogen, med ett stort antal individer som av olika skäl kan anses ha ett särskilt skyddsbehov. Inom komvux bedrivs bl.a. anpassad utbildning som vänder sig till vuxna med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada. Behoven kan variera även inom denna grupp men det kan antas att elever i anpassad utbildning ofta intar en svagare ställning i förhållande till lärare och annan personal än vuxna i allmänhet. Inom komvux utbildas även ett stort antal nyanlända elever som kan ha begränsade språkkunskaper och kunskaper om det svenska samhället, något som kan påverka deras möjligheter att ta tillvara sina rättigheter och förhålla sig till otillbörlig påverkan. Komvux tar också emot många elever med psykisk ohälsa, läs- och skrivsvårigheter, eller andra inlärningssvårigheter eller skolmisslyckande (se SOU 2024:16 s. 359). Som Skolverket för fram kan komvux även inkludera minderåriga. Detta gäller elever som läser sfi och i undantagsfall även elever i andra delar av komvux. Det finns alltså såväl enskilda som grupper av elever inom komvux för vilka vikten av en trygg och säker skolmiljö gör sig särskilt gällande.

Registerkontroll ska ske även inom komvux

Komvux omfattas i dag inte av kravet på registerkontroll enligt skollagen. Skollagens bestämmelser om skolans värdegrund och demokratiuppdrag omfattar dock hela skolväsendet och alltså även komvux. Det innebär bl.a. att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Komvux omfattas även av bestämmelserna om elevernas rätt till trygghet och studiero i 5 kap. 3 § skollagen. Även vuxna elever ska alltså kunna utgå från att de bemöts på ett respektfullt sätt av personalen och att de under utbildningen inte riskerar att utsättas för övergrepp eller olika former av påverkan som strider mot skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Det är också viktigt att hela skolväsendet står emot den negativa utveckling som sker i samhället med bl.a. ökningen av den organiserade grova brottsligheten (se avsnitt 4). Samtidigt ska skyddsåtgärder som registerkontroller endast användas om

det är befogat med hänsyn till det intrång i den personliga integriteten för enskilda som registerkontroller medför.

Som beskrivs ovan finns det minderåriga elever i komvux och även om majoriteten av eleverna i komvux är vuxna finns det såväl enskilda elever som grupper av elever som kan anses ha ett särskilt skyddsbehov trots att de är vuxna. Även i andra sammanhang förekommer att vuxna har ett särskilt skyddsbehov och kommuner får numera ta del av ett begränsat utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret vid visst arbete med äldre personer och vuxna med funktionsnedsättning (prop. 2025/26:61 s. 24).

Eftersom komvux och gymnasieskolan därtill ibland är samlokaliserade kan personer som anlitas i komvux befinna sig i samma lokaler som elever i gymnasieskolan utan att de har genomgått en registerkontroll. Det medför en svaghet i skyddet av eleverna i gymnasieskolan. Regeringen anser i likhet med bl.a. *Malmö kommun* att det är rimligt att låta skyddsbehovet för de mest utsatta grupperna av elever inom komvux få vara styrande i bedömningen av om registerkontroll även ska göras inför anställning eller annat mottagande inom komvux. Regeringen konstaterar att det finns elever i komvux som behöver skyddas mot såväl våld och övergrepp som mot skadlig och otillbörlig påverkan, och föreslår därför, i likhet med majoriteten av remissinstanserna, att den registerkontroll som sker med stöd av skollagen ska utökas på så sätt att den även ska omfatta komvux. Eftersom regeringen i avsnitt 6.1 föreslår att registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet även ska omfatta misstankeregistret innebär det att registerkontrollen inom komvux, precis som för övriga skolväsendet, kommer att omfatta både misstankeregistret och belastningsregistret.

En närmare beskrivning av de konsekvenser som förslaget innebär för enskildas personliga integritet finns i avsnitt 7.

6.6 Brott som bör omfattas av registerkontrollen

Regeringens bedömning

Fler brott bör omfattas av den registerkontroll som sker i dag inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Det behöver också övervägas vilka brott som ska omfattas av den registerkontroll som regeringen föreslår ska ske i misstankeregistret samt inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom komvux.

Promemorians bedömning

Bedömningarna i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig är positiva till bedömningen att fler brott ska ingå i den belastningsregisterkontroll som

sker inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. Detta gäller bl.a. *Riksdagens ombudsmän (JO)*, *Justitiekanslern (JK)*, *Statens skolinspektion*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)*, *Sameskolstyrelsen*, *Barnombudsmannen*, *Integritetsskyddsmyndigheten*, *Göteborgs*, *Malmö* och *Stockholms kommuner*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Internationella Engelska Skolan AB*, *Sobona*, *Föräldraalliansen Sverige*, *Sveriges lärare* och *Sveriges skolledare.* Flera remissinstanser anser att en utökad brottskatalog stärker barns och elevers skydd och ger arbetsgivare ett bättre och bredare underlag vid anställning. *Institutet för mänskliga rättigheter, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* och Sveriges lärare anser att promemorians föreslagna utökade brottskatalog framstår som väl avvägd utifrån integritetssynpunkt.

Barnombudsmannen framför att en utökad brottskatalog ligger i linje med barnkonventionen men anser samtidigt att bedömningen behöver kompletteras med en tydlig och systematisk barnkonsekvensanalys för att säkerställa att barnets bästa sätts i främsta rummet.

Statens skolverk anser att det kan vara befogat att utöka registerkontrollen med fler brott, i synnerhet brott som innebär allvarliga kränkningar av andra människor, i syfte att skydda barn och elever. Samtidigt anser Skolverket att det inte på ett tydligt sätt i promemorian är visat hur den föreslagna brottskatalogen kan förväntas skydda elever mot skadlig och otillbörlig påverkan och att frågan därför bör utredas vidare.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), som tillstyrker förslaget, vill i sammanhanget påpeka det principiella värdet av att inte i praktiken omöjliggöra för tidigare dömda brottslingar att återgå i arbetslivet. Det är därför viktigt att brottskatalogen i det fortsatta arbetet inte utvidgas mer än nödvändigt och att den även fortsättningsvis endast tar sikte på brott som innebär allvarliga kränkningar av andra människor och brott som står i strid med skolans värdegrund.

Burlövs och *Falkenbergs kommuner* samt Sveriges skolledare anser att det behövs en tydlig vägledning för i vilka fall en anställning kan vara möjlig trots tidigare brottslighet.

Några remissinstanser som Barnombudsmannen, *Polismyndigheten,* Malmö, Stockholms och *Örebro kommuner*, Internationella Engelska Skolan i Sverige AB, Sobona och SKR föreslår att fler brott bör omfattas av registerutdraget. *Akademikerförbundet SSR* lyfter fram att vissa av de brott som promemorian föreslår ska omfattas av registerutdraget är sådana som unga människor kan begå innan de får sin första anställning. Det gäller t.ex. brott som rör alkohol, narkotika och dopning. Det kan leda till att personer som t.ex. har fullföljt en lång högskoleutbildning till lärare hindras från att starta sin yrkeskarriär.

Civil Rights Defenders avstyrker bedömningen att registerkontrollen ska utökas med fler brott eftersom det bl.a. försvårar återintegrering i samhället för de personer som avtjänat sitt straff.

Majoriteten av remissinstanserna delar promemorians bedömning att brottskatalogen för misstankeregistret ska vara densamma som för belastningsregistret. Endast ett fåtal remissinstanser, däribland *Föräldraalliansen Sverige,* har synpunkter på vilka misstankar om brott som bör framgå av utdraget ur misstankeregistret.

Vissa remissinstanser såsom Skolverket, Malmö kommun, Akademikerförbundet SSR och *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)* anser likt

promemorian att brottskatalogen vid registerkontroll inom komvux bör vara mer begränsad än inom övriga skolväsendet. Ett större antal remissinstanser, däribland flera kommuner, SKR, *Academedia AB* och Föräldraalliansen Sverige, anser däremot att brottskatalogen för komvux inte bör skilja sig från övriga skolväsendet.

Skälen för regeringens bedömning

Samhällsutvecklingen, omvärldsläget och en förändrad lagstiftning gör att det är angeläget att låta fler brott omfattas av registerkontrollen

Som framgår av avsnitt 4 står samhället inför allvarliga utmaningar med bl.a. grov organiserad brottslighet där barn i allt yngre åldrar dras in i brottsligheten, och påverkas av politisk islam, våldsbejakande extremism och hedersförtryck, vars budskap står i strid med skolans värdegrund och skapar otrygghet för barn och elever. Registerkontroller i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet infördes för snart 25 år sedan. Även om vissa brott sedan dess har lagts till i den katalog av brott som omfattas av kontrollen finns det, både med hänsyn till samhällsutvecklingen och att fler gärningar har kriminaliserats sedan dess, anledning att se över och utöka denna brottskatalog så att den motsvarar de risker och utmaningar som finns i dag. Det är mycket angeläget att barn och elever inte bara skyddas från direkta övergrepp riktade mot dem utan också från radikalisering eller annan skadlig påverkan som står i strid med de värderingar som skolväsendet ska präglas av.

Skolväsendet spelar en viktig roll när det gäller att motverka både rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk och otillbörlig påverkan av olika slag. Personer som på olika sätt arbetar eller verkar i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet har ett stort inflytande över de barn och unga som de kommer i kontakt med. Det är viktigt att sådana vuxna inte använder sin position för att rekrytera eller dra in unga i brottslighet. Även risken för att barn radikaliseras eller på annat sätt utsätts för skadlig eller otillbörlig påverkan behöver tas på allvar vid rekrytering av personer som ska arbeta nära barn och elever. Av skollagens portalparagrafer framgår att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (se 1 kap. 4 och 5 §§). Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet är människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor de värden som skolan ska gestalta och förmedla (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22). Personer som riskerar att förmedla en syn som inte är förenlig med skolans värdegrund bör inte ges möjlighet att påverka barn och unga inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. Det är viktigt att skydda barn och elever från att bli utsatta för radikalisering eller annan skadlig eller otillbörlig påverkan som står i strid med skolans värdegrund. Detta är också viktigt för att barn och elever ska kunna känna sig trygga.

En utökad brottskatalog för belastningsregistret medför en risk för att fler uppgifter som är integritetskänsliga sprids till obehöriga än i dag. Det finns därför starka skäl som talar mot att ett stort antal brott ska omfattas av brottskatalogen, men detta ska vägas mot syftet och nyttan med kontrollen. Den som ska fatta ett beslut om anställning behöver ha ett fullgott underlag för att kunna bedöma riskerna för barn och elever och anlita lämpliga personer. Samtidigt får inte brottskatalogen vara mer omfattande eller omfatta andra brott än vad som behövs med hänsyn till skyddet för barn och elever.

Som *Barnombudsmannen* lyfter fram har barn enligt barnkonventionen rätt till skydd mot övergrepp och utnyttjande av varje slag (artikel 19 och 34). Konventionsstaterna ska också vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra barns rättigheter enligt konventionen (artikel 4). Om fler brott som är relevanta för att skydda barn och elever omfattas av kontrollen ökar också skyddet för barn och elever. Detta framhåller också flera andra remissinstanser, bl.a. *Umeå kommun* och *Föräldraalliansen Sverige.*

Akademikerförbundet SSR lyfter fram att personer som i ung ålder har begått vissa brott som skulle omfattas av en utökad brottskatalog kan komma att hindras från en anställning och därmed en karriär inom ett område som de valt att genomgå en lång högskoleutbildning för. Brottsbenägenheten är generellt högre bland yngre än bland äldre och det är enligt regeringens mening ofrånkomligt att kontrollen kommer att omfatta vissa brott som yngre begår i högre utsträckning än äldre. I sammanhanget kan det även påpekas att gallringstiden ur belastningsregistret för vissa påföljder är kortare, fem år i stället för tio år, om uppgiften avser en person som var under 18 år vid tidpunkten för brottet (17 § lagen om belastningsregister).

Några remissinstanser, bl.a. *Burlövs kommun*, för fram behovet av en tydlig vägledning för när en anställning kan vara möjlig trots tidigare brottslighet. Som regeringen konstaterar i avsnitt 6.1 avseende misstankeregistret bör registerkontrollen anses vara en central del av bedömningsunderlaget i rekryteringen, men arbetsgivaren ska alltid göra en individuell bedömning av lämpligheten hos den som ska anställas. Det finns inte något förbud mot att anställa en person som förekommer i registret men en förekomst bör utgöra en stark indikation på att personen utgör en risk för barnen och eleverna och därmed inte är lämplig för arbete i de aktuella verksamheterna. Det ska också framhållas att många av de barn och elever som befinner sig i skolväsendet gör det för att de har skolplikt och därför måste vara i skolan samt att de står i ett beroendeförhållande till personalen. Det ställer särskilda krav på att personalen i verksamheten är lämplig för uppdraget och inte kan utsätta barn och elever för risker. Det är dock ytterst arbetsgivaren som gör bedömningen och som bestämmer om en anställning ska erbjudas, varvid annan relevant information kan ha betydelse. En utökad brottskatalog medför att arbetsgivare lättare kan upptäcka personer som inte är lämpliga inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet där det är särskilt viktigt att skydda barn och elever. Regeringen anser därför till skillnad från *Civil Rights Defenders* att skyddet för barn och elever väger tyngre än att den dömdes möjlighet till återanpassning i samhället försvåras något inom just de aktuella verksamheterna.

Sammantaget anser regeringen att det utdrag ur belastningsregistret som ska visas upp inför anställning, anlitande eller annat mottagande i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet bör utökas med fler brott i syfte att skydda barn och elever mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan. Detsamma bör gälla för kontrollen av den som är 15 år eller äldre och som är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas.

Utgångspunkten för vilka brott som bör omfattas av registerkontrollen

En registerkontroll bör anses utgöra en central del av rekryteringen, för att upptäcka omständigheter som gör att lämpligheten kan ifrågasättas, när någon ska anlitas i verksamheten. Det är därför viktigt att de brott som är av betydelse för bedömningen av lämpligheten och som innebär risker för skyddet av barn och elever, ingår i brottskatalogen. Samtidigt är det också viktigt att brottskatalogen inte görs vidare än vad som är relevant för den bedömningen med hänsyn till de kontrollerades personliga integritet. Brott som inte är av betydelse för skyddet av barn och elever i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet bör därför inte ingå i kontrollen. Även sådana brott är allvarliga men en kontroll av dem kan inte motiveras av syftet att skydda barn och elever. Vilka brott som bör ingå i brottskatalogen kan variera över tid, beroende på samhällsutvecklingen och vad barn och elever vid olika tider behöver skyddas mot.

I promemorian föreslås att registerutdraget inför att en person anställs eller på annat sätt tas emot i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas med ett flertal brott. Utöver de brott som redan i dag framgår av registerutdraget (se avsnitt 5.3) bör, enligt promemorian, utdraget även omfatta brotten grovt olaga tvång, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, grovt barnfridsbrott, hedersförtryck, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, vilseledande till äktenskapresa, grovt olaga hot, grov utpressning, rån, mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, grov allmänfarlig ödeläggelse, hets mot folkgrupp och grov hets mot folkgrupp. Utdraget bör också enligt promemorian innehålla uppgifter om brott mot lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott och brott mot lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor och oskuldsingrepp på kvinnor. Därutöver bör utdraget enligt promemorian också innehålla uppgifter om vissa brott mot vapenlagen (1996:67), tillståndsplikten för explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (2000:1225) om straff för smuggling, narkotikastrafflagen (1968:64), lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel samt alkohollagen (2010:1622).

Vissa remissinstanser anser att fler brott än vad promemorian föreslår bör ingå utöver de som föreslås i promemorian. Barnombudsmannen föreslår fler fridsbrott, t.ex. olaga frihetsberövande och olaga förföljelse. *Malmö kommun*, *Sobona* och *SKR* föreslår att misshandel av normalgraden ska ingå. *Internationella Engelska Skolan i Sverige AB* anser att brott som bedrägeri, förskingring och trolöshet mot huvudman bör omfattas. *Polismyndigheten* anser att registerkontrollen bör utökas med sabotage mot blåljusverksamhet och brott mot allmän verksamhet i 17 kap. brottsbalken. Även *Örebro kommun* anser att sabotage mot blåljus-

verksamhet bör ingå eftersom brottet betecknas som ett angrepp inte bara på människor och materiella tillgångar utan även på demokratin, vilket står i strid med skolans värdegrund.

De brott som promemorian föreslår ska ingå i kontrollen anser regeringen som utgångspunkt är väl avvägda och bör omfattas av kontrollen, men det finns skäl att låta registerkontrollen omfatta även vissa brott utöver det.

Exempel på brott som bör omfattas av registerkontrollen

Enligt regeringens mening är det mycket viktigt att barn och elever skyddas mot alla former av våld och övergrepp. Barn och elever ska också kunna känna sig trygga med att vända sig till en vuxen i skolmiljön om de på olika sätt far illa eller utsätts för påtryckningar i sin hemmiljö och de ska heller inte utsättas för skadlig eller otillbörlig påverkan i skolmiljön. Regeringen bedömer därför, i likhet med promemorian, att den kontroll i belastningsregistret som ska göras enligt skollagen i dag bör utökas med fler brott som innebär allvarliga kränkningar av andra människor, utöver bl.a. brotten mord och människorov som omfattas i dag. Det finns, som promemorian också konstaterar, ett flertal sådana brott som inte omfattas av dagens registerkontroll men som är så pass allvarliga att de bör läggas till. Det gäller t.ex. brotten människohandel och mordbrand. Det är fråga om allvarlig brottslighet som visar på bristande respekt för andra människors liv, hälsa och integritet och det är också exempel på brott som förekommer inom grov organiserad brottslighet där det kan finnas intresse av att rekrytera barn eller elever, antingen för att utsättas som offer eller som utförare.

Regeringen anser också, i likhet med promemorian, att gärningar som straffbelagts i direkt syfte att skydda barn, som barnfridsbrott, är av betydelse vid lämplighetsbedömningen inför arbete i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. En person som har begått barnfridsbrott har visat sådan hänsynslöshet mot det närstående barnet att det kan ifrågasättas om den personen kan vara det stöd och den trygghet som barn och elever kan förvänta sig av personal i t.ex. skolan och förskolan.

Det har den senaste tiden uppmärksammats fall där personal smygfilmat i skolans omklädningsrum. Fotografering eller filmning av enskilda personer som sker utan samtycke, i smyg, när den enskilde befinner sig i ett privat sammanhang kan orsaka allvarliga kränkningar av den enskildes personliga integritet. Hos barn och elever skapar sådana gärningar en känsla av otrygghet eller rädsla för att bl.a. utsättas för övergrepp och att de kränkande bilderna kan komma att spridas. Det är mycket allvarligt och kan inte accepteras. Regeringen anser därför att även brott som kränkande fotografering är av betydelse för lämplighetsbedömningen.

I skolans uppdrag ingår att arbeta utifrån demokratiska värden samt att förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män. Skolan har även ett uppdrag att arbeta aktivt mot hedersrelaterat våld och förtryck som sker utanför skolans verksamhet och att uppmärksamma varningstecken på att en elev lever i en hederskontext. Hedersrelaterat våld och förtryck innebär att människor, främst flickor och kvinnor men även pojkar och män, begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll

över individen. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem, i synnerhet i vissa grupper, som medför stort lidande för dem som utsätts och som dessutom är oförenligt med de demokratiska värderingar som vårt samhälle bygger på. Personal på t.ex. skola eller fritidshem kan ha ett starkt inflytande på barn och elever. Barn och elever ska skyddas från att utsättas för otillbörlig eller skadlig påverkan som strider mot skolans värdegrund, genom att t.ex. innefatta förmedlandet av hedersnormer. Personal ska också kunna upptäcka utsatthet hos eleverna och undervisa om hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att brott som visar på hedersförtryck och även brottet hets mot folkgrupp bör omfattas av registerkontrollen. På så sätt kan barn och elever bättre skyddas från att utsättas för olämplig påverkan som står i strid med skolans värdegrund. Det finns därutöver skäl att, i likhet med promemorian, lyfta fram att samtliga brott i lagen om straff för vissa internationella brott är synnerligen allvarliga brott, som folkmord och brott mot mänskligheten, och det är uppenbart att de står i strid med skolans värdegrund.

Som framgår av avsnitt 4 är den allvarliga brottsutvecklingen med bl.a. skjutningar och sprängningar inom kriminella miljöer exceptionell och mycket allvarlig. Brottsligheten tränger ner allt lägre i åldrarna och medför risker och otrygghet som skadar samhället i grunden. Den absoluta merparten av de vapen som påträffas i kriminella miljöer bedöms ha smugglats in i landet vid något tillfälle (prop. 2023/24:33 s. 17). Enligt regeringen är det av yttersta vikt att barn och elever skyddas mot våld och övergrepp samt mot att rekryteras till kriminella nätverk. Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att brott som t.ex. vapenbrott och vissa smugglingsbrott också bör omfattas av kontrollen.

Det är också mycket allvarligt att rekryteringen av barn och unga till kriminella nätverk drivs fram genom narkotikadistribution. Detta måste förhindras. Därutöver spelar personal på t.ex. skola och fritidshem en viktig roll för att skolmiljön ska vara fri från alkohol, narkotika, dopning och tobak. Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att undervisningen ska integrera ämnesövergripande kunskapsområden som riskerna med tobak, alkohol och andra droger (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22). Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att det är viktigt att brott som t.ex. narkotikabrott omfattas av kontrollen i syfte att öka skyddet för barn och elever.

Enligt regeringens mening finns det också skäl att överväga om brottet sabotage mot blåljusverksamhet bör omfattas av kontrollen i likhet med vad Örebro kommun och Polismyndigheten för fram. Det är ett allvarligt samhällsproblem att centrala blåljusverksamheter angrips och hindras från att utföra sina uppgifter. Förutom risk för direkta skador på personer och egendom medför angreppen en ökad resursåtgång hos främst polisen genom att fler personer och fordon måste avdelas för att genomföra ett uppdrag och en betydande risk för att insatser allvarligt försvåras eller helt förhindras. Detta drabbar människor som är i behov av hjälp från polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård (se prop. 2018/19:155 s. 11). Sådan brottslighet kan utgöra ett angrepp mot det demokratiska samhället och förekomma i miljöer med grov organiserad brottslighet.

Brott som inte är av betydelse för skyddet av barn och elever i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet bör däremot inte ingå i kontrollen. Internationella Engelska Skolan i Sverige AB anser att brott som bedrägeri, förskingring och trolöshet mot huvudman ska ingå i kontrollen. Ekonomisk brottslighet är mer sällan riktad mot barn och elever, men det förekommer att unga utnyttjas för att t.ex. tvätta pengar. I nuläget bedöms inte kontroll av brott som bedrägeri, förskingring och trolöshet mot huvudman kunna motiveras av syftet att skydda barn och elever. Bedrägerier är dock en inkomstkälla för organiserad brottslighet och det finns anledning att noga följa utvecklingen, så att katalogen över de brott som kontrolleras hålls så aktuell som möjligt.

Vilka brott som ska framgå av utdraget från belastningsregistret regleras i förordning

Vilka brott som omfattas av det utdrag som visas upp ur belastningsregistret enligt skollagen regleras i förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Det finns därför anledning för regeringen att i det fortsatta arbetet noga gå igenom och överväga om ytterligare brott än de som nämnts ovan ska ingå i brottskatalogen för kontroll i belastningsregistret.

Vilka brott som ska framgå av utdraget från misstankeregistret regleras också i förordning

Regeringen föreslår i avsnitt 6.1 att den obligatoriska registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas till att även omfatta en kontroll i misstankeregistret.

Promemorian föreslår att samma brott som omfattas av utdraget ur belastningsregistret också ska omfattas av utdraget ur misstankeregistret.

En övervägande del av remissinstanserna, däribland *Skolinspektionen*, *Skolverket* och Barnombudsmannen, tillstyrker eller har inga synpunkter på att samma brott omfattas av utdraget ur belastningsregistret som av utdraget ur misstankeregistret. Ett fåtal remissinstanser har synpunkter på vilka misstankar om brott som bör framgå. Föräldraalliansen Sverige anser att en kontroll i misstankeregistret bör ske med vissa begränsningar t.ex. på så sätt att endast vissa brott omfattas. *Kunskapsskolan i Sverige AB* anser att endast brott av grövre karaktär bör ingå i kontrollen.

Eftersom uppgifter om enskilda som misstänks för, men inte har dömts för, brott är särskilt integritetskänsliga är det viktigt att endast misstankar om brott som är relevanta för bedömningen av eventuella brister eller risker i skyddet av barn och elever ingår i kontrollen.

De begränsningar som ska gälla för utdraget ur misstankeregistret regleras i förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Det finns därför anledning för regeringen att i det fortsatta arbetet noga gå igenom och överväga även vilka brott som ska ingå i brottskatalogen för kontroll i misstankeregistret. Vid denna bedömning ska såväl barns och elevers behov av skydd som enskildas berättigade intresse av skydd för den personliga integriteten beaktas. Mot bakgrund av det starka skyddsbehovet anser regeringen dock att det som utgångspunkt är motiverat att låta samma brott som ingår i brottskatalogen för belastningsregistret även ingå i brottskatalogen för misstankeregistret.

Regeringen föreslår i avsnitt 6.5 att den obligatoriska registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas till att även gälla inom komvux.

I promemorian föreslås att registerkontrollen inom komvux ska begränsas till att endast omfatta vissa särskilt allvarliga brott, eftersom elever inom komvux i huvudsak är vuxna. Brotten som promemorian föreslår ska ingå i utdraget från belastningsregistret och misstankeregistret för komvux är mord, dråp, grov misshandel, synnerligen grov misshandel, människorov, våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp och grovt rån enligt brottsbalken, brott mot lagen om straff för vissa internationella brott och brott mot terroristbrottlagen eller motsvarande äldre lag.

Vissa remissinstanser såsom Skolverket, Malmö kommun, Akademikerförbundet SSR och *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)* delar promemorians förslag om att brottskatalogen för komvux ska vara begränsad till att endast omfatta vissa särskilt allvarliga brott. Malmö kommun uppger att promemorians förslag till brottskatalog för komvux är väl avvägd utifrån syfte och ändamål. Skolinspektionen tillstyrker förslaget men anser att promemorian saknar en grundlig analys av vilka brott som bör ingå i registerkontrollen. Skolinspektionen anser att regeringen bör överväga om det finns skäl att kontrollera viss ytterligare brottslighet mot bakgrund av att eleverna även ska skyddas mot t.ex. otillbörlig och skadlig påverkan. *Sveriges skolledare* tillstyrker också förslaget men föreslår att regeringen framöver följer upp frågan om den av promemorian föreslagna brottskatalogen för komvux är ändamålsenlig.

Ett större antal remissinstanser som ett flertal kommuner, *Sveriges lärare*, SKR, Sobona och Föräldraalliansen Sverige motsätter sig dock en snävare brottskatalog för komvux än för övriga skolväsendet eftersom det blir en enklare och tydligare reglering om de registerkontroller som sker inom skolväsendet har samma brottskatalog. *Göteborgs kommun* för fram att komvux organisatoriskt kan tillhöra samma arbetsgivare som övriga skolformer och att det därför kan finnas såväl möjlighet som behov av intern rörlighet och omplaceringar av personal. Därtill anför Sveriges lärare, i likhet med SKR och Sobona, att det även inom komvux finns motsvarande värdegrund och liknande form av beroendeförhållande mellan elever och lärare som det finns inom övriga delar av skolväsendet. *Academedia AB* anger att de brott som föreslås omfattas av den utökade registerkontrollen inom övriga skolväsendet huvudsakligen inte är åldersrelaterade och att brottskatalogen därför bör vara densamma för hela skolväsendet. Academedia AB understryker vikten av att signalera att komvux är en fullvärdig del av skolväsendet och att regleringen så långt det är möjligt bör spegla likvärdighet mellan de olika skolformerna. Även Örebro kommun anser att samma brottskatalog bör gälla för komvux som för övriga skolväsendet, med undantag för brott som enbart är kriminaliserade för att de riktar sig mot minderåriga.

Som konstateras i avsnitt 6.5 finns det elever i komvux som behöver skyddas mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan. Vuxna har generellt sett bättre möjligheter än barn att freda sig

mot olika former av övergrepp och skadlig och otillbörlig påverkan, men inom komvux finns såväl enskilda elever som grupper av elever som kan anses ha ett särskilt skyddsbehov trots att de är vuxna. Därtill finns det även minderåriga elever inom komvux som kan anses ha ett särskilt skyddsbehov. De brott som bör omfattas av kontrollen i belastningsregistret och misstankeregistret inom komvux ska syfta till att skydda eleverna mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan men samtidigt får inte heller kontrollen vara så omfattande att den innebär ett för stort intrång i enskildas personliga integritet. I sammanhanget ska även beaktas att utbildning inom komvux kan vara samlokaliserad med utbildning på gymnasienivå. Även om t.ex. lärare inom komvux inte arbetar direkt med gymnasieelever kommer de under sådana förhållanden att vistas och arbeta i samma lokaler som gymnasieeleverna, på liknande sätt som bl.a. vaktmästare och lokalvårdare gör i förhållande till eleverna på gymnasiet. Vilka brott som ska omfattas av kravet på registerkontroll i komvux regleras i förordning och regeringen kommer i sitt fortsatta arbete att noga överväga vilka brott som ska ingå i utdraget från belastningsregistret och misstankeregistret för komvux.

6.7 Det behövs en bred översyn av registerkontroller under pågående anställning

Regeringens bedömning

Det finns skäl att avvakta resultatet av den utredning som bl.a. har fått i uppdrag att lämna förslag på ett regelverk för uppföljande kontroller under pågående anställning, uppdrag eller annat deltagande i verksamheten på motsvarande sätt som anställda. Därefter kan regeringen ta ställning till om ett förslag om registerkontroller under pågående anställning i skolväsendet och i annan pedagogisk verksamhet ska lämnas till riksdagen.

Promemorians förslag och bedömning

Förslaget och bedömningen i promemorian stämmer inte överens med regeringens. I promemorian lämnas ett förslag, i enlighet med utredarens uppdragsbeskrivning, om att det ska införas en möjlighet för arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet att genomföra registerkontroller av redan anställda. I promemorian görs dock bedömningen att det inte finns tillräckliga skäl för att genomföra registerkontroller av redan anställda. Promemorian avråder därför regeringen från att gå vidare med ett sådant förslag. För det fall regeringen vill gå vidare med förslaget anser promemorian dock att det först bör utredas närmare. I promemorian görs bedömningen att det finns behov av en vidare analys kring förslagets förenlighet med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s dataskyddsförordning. Därtill ser promemorian behov av att utreda integritetsskyddande åtgärder för att registerkontroll under pågående anställning ska anses tillåten.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser tillstyrker eller är positiva till registerkontroll av redan anställda. Det gäller bl.a. *Eskilstuna kommun*, *Svenskt Näringsliv*, *Internationella Engelska Skolan i Sverige AB* och *Föräldraalliansen Sverige.* Dessa för fram att det finns ett behov av att skydda barn och elever även under pågående anställning.

Nyköpings kommun och *Academedia AB* är positiva till förslaget men framhåller att det är viktigt att det finns en tydlig vägledning för arbetsgivarna om hur sådana registerkontroller i praktiken ska genomföras.

Flera remissinstanser är i grunden positiva till möjligheten att göra registerkontroller av redan anställda men är tveksamma till promemorians utformning av förslaget och anser att frågan bör utredas ytterligare. Detta gäller bl.a. *Landskrona kommun*, *Sveriges kommuner och regioner (SKR)*, *Sobona*, *Almega utbildning* och *Sveriges lärare*.

Statens skolverk anser att registerkontroll under pågående anställning kan vara ett viktigt verktyg för att skydda barn och elever från våld och andra övergrepp men anser samtidigt att frågan, med hänsyn till de stora utmaningar som finns med sådana kontroller, behöver utredas närmare. Även *Statens Skolinspektion* framför liknande synpunkter. *Örebro kommun* anser också att frågan behöver utredas närmare och vägas mot integritetsskyddet för enskilda.

Barnombudsmannen framhåller vikten av att överväga registerkontroller under pågående anställning i särskilt skyddskritiska verksamheter som t.ex. på förskolor och i fritidshem samt i de anpassade skolformerna. Där är barn särskilt beroende av vuxnas skydd och risken för skada kan vara särskilt stor om något brister.

Arbetsgivarverket anser att lagstiftaren bör se över möjligheten till ett enhetligt regelverk vad gäller registerkontroller, inklusive under pågående anställning, för hela arbetsmarknaden och inte endast för en enskild sektor. Även Svenskt Näringsliv framför liknande synpunkter.

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig avstyrker förslaget. Detta gäller bl.a. *Riksdagens ombudsmän (JO)*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Integritetsskyddsmyndigheten (IMY*), *Stockholms universitet*, *Uppsala universitet*, *Göteborgs*, *Malmö och Umeå kommuner*, *Kommunal*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, *Sveriges skolledare*, *Sveriges Lärare* och *Sveriges Lärarstudenter*. De flesta anger att förslaget inte är en nödvändig och proportionerlig inskränkning av skyddet för den personliga integriteten.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra barns rättigheter enligt konventionen.

Barn och elever ska skyddas såväl mot att utsättas för våld och övergrepp som mot att rekryteras till utförande av brott och mot att vuxna aktivt verkar för att radikalisera dem. Regeringen anser att registerkontroller under pågående anställning skulle kunna vara ett viktigt verktyg för att stärka barns och elevers skydd. Det måste dock också beaktas att sådana kontroller är betydligt mer integritetskänsliga än motsvarande kontroller inför anställning, eftersom anställda inte har någon möjlighet att avstå från

kontrollerna på samma sätt som arbetssökande har. Regeringen noterar också att en stor del av remissinstanserna, däribland *JO*, *Stockholms kommun* och flera arbetstagarorganisationer, ifrågasätter om registerkontroller av redan anställda utgör en nödvändig eller proportionerlig inskränkning av skyddet för den personliga integriteten.

Att införa registerkontroller under pågående anställning skulle innebära en genomgripande förändring i svensk lagstiftning. En sådan förändring kräver att det görs mycket noggranna avvägningar mellan å ena sidan skyddet för utsatta grupper såsom barn och elever, och å andra sidan den inskränkning som registerkontroller kan innebära för den personliga integriteten. Promemorian lyfter fram att för det fall regeringen vill gå vidare med förslaget behöver frågan först utredas närmare, bl.a. med en vidare analys kring förslagets förenlighet med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s dataskyddsförordning och av om det finns integritetsskyddande åtgärder som kan vidtas för att göra intrånget i den personliga integriteten mindre allvarligt.

Flera remissinstanser, däribland *Skolverket*, *Skolinspektionen* och *Örebro kommun* är, liksom regeringen, i grunden positiva till registerkontroller av redan anställda och anser att det skulle kunna vara ett viktigt verktyg för att skydda barn och elever mot våld och andra övergrepp, men anser att frågan behöver utredas närmare. Regeringen finner mot denna bakgrund att frågan behöver utredas ytterligare innan förslag om registerkontroll under pågående anställning kan läggas fram och att det är mycket viktigt att frågan utreds vidare så snabbt som möjligt, särskilt som syftet är att skydda barn och elever. *Arbetsgivarverket* och *Svenskt Näringsliv* framhåller att det är lämpligt att det görs en bred översyn av frågan om registerkontroller av redan anställda för hela arbetsmarknaden. Regeringen har redan, den 11 september 2025, tillsatt utredningen Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller (dir. 2025:83) som bl.a. syftar till att ge verksamheter ändamålsenliga verktyg inför och under anställning för att kunna förebygga de risker som förekomsten av personer med brottsliga eller andra skadliga intentioner innebär på arbetsplatser, exempelvis infiltration och annan otillbörlig påverkan. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på ett regelverk för uppföljande kontroller under pågående anställning, uppdrag eller annat deltagande i verksamheten på motsvarande sätt som anställda. Enligt kommittédirektiven behöver möjligheten att göra noggranna bakgrundskontroller där det finns legitima behov säkerställas samtidigt som den personliga integriteten måste värnas. Uppdraget ska redovisas senast den 11 mars 2027.

Det finns därför skäl att avvakta resultatet av denna utredning innan regeringen kan ta ställning till om ett förslag om registerkontroller under pågående anställning i skolväsendet och i annan pedagogisk verksamhet ska lämnas till riksdagen.

6.8 En kontroll i misstankeregistret bör få ske vid ägar- och ledningsprövningar

Regeringens bedömning

Vid ägar- och ledningsprövningar bör Skolinspektionen och kommunerna få kontrollera vissa uppgifter i misstankeregistret. Detta gäller både den ägar- och ledningsprövning som sker vid godkännande av enskilda huvudmän och den som sker vid tillsyn.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig är positiva till bedömningen eller har inga synpunkter på den. Detta gäller bl.a. *Statens skolinspektion*, *Eskilstuna*, *Malmö*, *Olofströms* och *Stockholms kommuner*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Föräldraalliansen Sverige*, *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)*, *Kunskapsskolan i Sverige AB* och *Sveriges lärare.*

Almega Utbildning tillstyrker bedömningen och anser att det är viktigt för skyddet för barn och elever att oseriösa aktörer inte får möjlighet att starta eller bedriva utbildning. Malmö kommun och SKR anser att en kontroll i misstankeregistret skulle möjliggöra för kommunerna att i ett tidigt skede uppmärksamma eventuella brister i huvudmannens lämplighet för att därefter kunna vidta ytterligare nödvändiga utredningsåtgärder.

Sveriges Lärare anser att integritetsskyddsintresset väger mindre tungt för personer som vill bedriva viss näringsverksamhet jämfört med anställda arbetstagare. Föräldraalliansen Sverige och Sveriges lärare är positiva till att en kontroll i misstankeregistret omfattar samma brott som motsvarande kontroller i belastningsregistret.

Göteborgs kommun, som tillstyrker bedömningen, anser att det finns ett behov av förtydliganden kring vilken vikt eventuella brottsmisstankar ska ges i ett prövningsförfarande, exempelvis om en misstanke i sig kan utgöra grund för ett beslut om att en huvudman anses vara olämplig. Även *Landskrona kommun* framför liknande synpunkter.

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB är tveksam till bedömningen och framhåller att en person i ägar- och ledningskretsen som förekommer i misstankeregistret inte är dömd för brott och inte heller kommer att arbeta direkt i skolverksamheten. *Mora kommun* anser att endast domar som vunnit laga kraft bör kunna hämtas in vid ägar- och ledningsprövningar.

Skollagens reglering om ägar- och ledningsprövning

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för vissa skolformer och fritidshem samt för pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem (2 kap. 5 § och 25 kap. 10 § skollagen).

En ansökan om huvudmannaskap inom skolväsendet prövas av Skolinspektionen när det gäller förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola. Övriga ärenden om godkännande av enskild huvudman i skolväsendet prövas av kommunerna. Det gäller dels fristående förskola, dels fritidshem med enskild huvudman som inte anordnas vid en skolenhet med fristående förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola (2 kap. 7 §). Kommunerna prövar även ansökningar om att godkännas som enskild huvudman för pedagogisk omsorg (25 kap. 10 §). I Skolinspektionens och kommunernas prövning av enskilda huvudmän ingår en ägar- och ledningsprövning. Syftet med ägar- och ledningsprövningen är att minska oseriösa aktörers möjlighet att bedriva skattefinansierad välfärdsverksamhet (prop. 2017/18:158 s. 44 och 45).

Både fysiska och juridiska personer kan ansöka om att godkännas som enskild huvudman i skolväsendet och pedagogisk omsorg. Om en ansökan avser en juridisk person ska prövningen avse den verkställande direktören och andra som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, bolagsmännen i ett kommanditbolag eller andra handelsbolag, och personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten (2 kap. 5 a § och 25 kap. 10 a § skollagen).

För att enskilda ska godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem krävs bl.a. att den enskilde bedöms lämplig. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. En sökande ska inte anses som lämplig om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling, eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (2 kap. 5 och 5 b §§). Den bedömning som görs av en enskild som ansöker om att bli huvudman för pedagogisk omsorg motsvarar i stort den som görs inom skolväsendet (25 kap. 10 §).

Om verksamheten inte uppfyller kraven kan Skolinspektionen och kommunerna inom ramen för sin tillsyn besluta om ingripanden och i yttersta fall återkalla ett godkännande för en enskild huvudman.

Inom komvux är det alltid en kommun eller en region som är huvudman för utbildningen. Enskilda utbildningsanordnare bedriver dock ofta komvux på entreprenad av en sådan huvudman. Det förekommer i dag ingen ägar- och ledningsprövning av enskilda utbildningsanordnare inom komvux. Regeringen har den 27 november 2025 tillsatt en utredning

(dir. 2025:103) som bl.a. har fått i uppdrag att föreslå hur en ägar- och ledningsprövning av enskilda som ansöker om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux kan utformas.

Skolinspektionen och kommunerna har möjlighet att begära ut uppgifter om ett flertal brott ur belastningsregistret

Skolinspektionen och kommunerna har i dag i samband med ägar- och ledningsprövningar möjlighet att begära ut uppgifter från belastningsregistret om vissa brott som lett till en annan påföljd än böter. Det gäller såväl i ärenden om att godkännas som enskild huvudman som i tillsynsärenden. Regeringen har föreskrivit en sådan rätt i 16 b § första stycket 2 och 18 § förordningen om belastningsregister med stöd av bemyndigandet i 6 § första stycket 4 lagen om belastningsregister. Av förordningen framgår också vilka brott som omfattas av registerkontrollen. Till skillnad från vad som gäller inför anställning inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet är det vid ägar- och ledningsprövningar Skolinspektionen och kommunerna själva som begär in uppgifterna från registret och därefter förvarar uppgifterna hos sig.

Regeringen får också föreskriva vilka myndigheter som för vissa slag av ärenden har rätt att begära uppgifter om misstankar om brott (5 § första stycket 2 lagen om misstankeregister). Även vilka misstankar om brott som bör omfattas regleras i förordningen om misstankeregister.

Det bör införas en möjlighet att begära ut uppgifter även ur misstankeregistret

Att bedriva utbildningsverksamhet inom skolväsendet innebär att man förvaltar samhällets förtroende för det uppdraget. Detta förtroende ska endast ges till seriösa aktörer. Skolan är inte fredad från det förändrade omvärldsläget där nya hot från bl.a. våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet har vuxit fram (se avsnitt 4). Under perioden 2019–2024 återkallade Skolinspektionen tillstånd för nio skolor på grund av risken för att elever vid huvudmännens skolor kan utsättas för antidemokratisk påverkan. Att aktörer inom välfärdssektorn använder statliga och kommunala medel till antidemokratisk verksamhet är i sig synnerligen allvarligt. Dessutom är personerna i ägar- och ledningskretsen ansvariga för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regelverk och att barn och elever skyddas från våld och övergrepp eller olämplig påverkan.

Skolinspektionen fick i regleringsbreven för budgetåren 2023–2026 i uppdrag av regeringen att stärka bl.a. sin tillsyn och granskning avseende våldsbejakande extremism inom skolväsendet. I regleringsbreven för budgetåren 2025 och 2026 anges också att Skolinspektionen ska redovisa vilka insatser som gjorts för att motverka välfärdsbrottslighet m.m. I Skolinspektionens återrapporteringar anges att ägar- och ledningsprövningarna är ett viktigt verktyg i detta arbete (Skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism m.m., 2025:13 och Skolinspektionens arbete med att förhindra välfärdsbrottslighet, 2024:11). Som *Malmö kommun* och *SKR* anför kan en kontroll i misstankeregistret möjliggöra för Skolinspektionen och kommunerna att i ett tidigt skede uppmärksamma eventuella brister i huvudmannens lämplighet, så att de kan vidta ytterligare nödvändiga utredningsåtgärder.

Uppgifter i misstankeregistret är mer integritetskänsliga än uppgifter i belastningsregistret eftersom det rör sig om uppgifter där den enskilde inte har dömts för brott. Det finns därför starka skäl för att begränsa spridningen av sådana uppgifter. En möjlighet till kontroll i misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar skulle innebära att Skolinspektionen och kommunerna hämtar in uppgifterna från registret och förvarar dem hos sig, på samma sätt som gäller i dag vid kontroll i belastningsregistret. När uppgifter hämtas in och bevaras ökar risken för obefogad spridning av sådana integritetskänsliga uppgifter. Detta ska emellertid vägas mot syftet och nyttan med kontrollen.

Det har tidigare inte ansetts befogat att ge Skolinspektionen och kommunerna tillgång till misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar med hänsyn till den skada eller olägenhet som den enskilde kan drabbas av (se prop. 2013/14:112 s. 32 och prop. 2021/22:157 s. 74).

Det är dock av yttersta vikt att inte oseriösa aktörer verkar inom välfärdssektorn och, som framhållits, har samhället utvecklats på ett sätt som gör det nödvändigt att öka skyddet för barn och elever. Det är också avgörande att motverka att kriminella eller på annat sätt olämpliga aktörer verkar i skolväsendet för att komma åt offentliga medel. Det krävs både för att barn och elever ska få den utbildning de har rätt till och kunna känna sig trygga i skolväsendet och för allmänhetens förtroende för verksamheten. Verksamheten ska drivas av personer som är lämpliga för uppdraget (prop. 2013/14:112 s. 28). Ägar- och ledningsprövningen avser huvudmannen och, om huvudmannen är en juridisk person, företrädare för den juridiska personen (se 2 kap. 5 och 5 a §§ skollagen). Det är visserligen, som *Internationella Engelska Skolan AB* lyfter fram, så att en person i ägar- och ledningskretsen inte arbetar direkt i skolverksamheten. Däremot är det huvudmannens yttersta ansvar att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det är också huvudmannens ansvar att registerkontroller sker i enlighet med skollagens bestämmelser och att anställningsförfarandet i övrigt genomförs så att olämpliga personer inte verkar i t.ex. förskolan och skolan. Att huvudmannen och dess företrädare uppfyller de krav på lämplighet som gäller för verksamheten kan därmed sägas vara en förutsättning för att skolans personal också ska göra det.

Göteborgs och *Landskrona kommuner* anser att det finns ett behov av förtydliganden kring vilken vikt eventuella brottsmisstankar ska ges i ett prövningsförfarande. Regeringen konstaterar att Skolinspektionen och kommunerna vid sin prövning av lämpligheten hos ägar- och ledningskretsen ska göra en helhetsbedömning av den information som framkommit om den enskilde och dennes företrädare och en kontroll i misstankeregistret utgör endast en av flera utredningsåtgärder. Utöver att begära in handlingar från den sökande eller huvudmannen själv kan Skolinspektionen och kommunerna även hämta in uppgifter från annat håll, exempelvis andra myndigheter. Att en person förekommer i misstankeregistret behöver alltså inte per automatik innebära att lämplighetskravet inte anses uppfyllt, utan prövningen måste göras utifrån den verksamhet som ska bedrivas och omständigheterna i det enskilda fallet (jfr prop. 2017/18:158 s. 50).

Därutöver ska tilläggas att en myndighet som har rätt att få uppgifter ur misstankeregistret i varje särskilt fall noga ska pröva behovet av informat-

ionen (6 § lagen om misstankeregister). En kontroll i misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar är dessutom inte en skyldighet utan en möjlighet som Skolinspektionen och kommunerna kan använda sig av. Precis som personer själva kan välja att skydda sin integritet genom att avstå från att söka arbete inom de aktuella verksamheterna kan personer själva skydda sin integritet genom att avstå från en position som medför att de blir föremål för en ägar- och ledningsprövning. Integritetsintrånget får därför anses vara begränsat.

Sammantaget bedömer regeringen, i likhet med majoriteten av remissinstanserna, att skyddet för barn och elever i skolverksamheten väger så pass tungt att det motiverar det intrång i enskildas personliga integritet som en kontroll i misstankeregistret vid en ägar- och ledningsprövning innebär. Uppgifter om misstankar om brott bör därför kunna hämtas in i samband med ägar- och ledningsprövningar. Det gäller såväl den ägar- och ledningsprövning som sker vid godkännande av enskilda huvudmän som den som sker vid tillsyn. En tillgång till misstankeregistret ger enligt regeringens mening förbättrade möjligheter för Skolinspektionen och kommunerna att bedöma om en enskild huvudman och dess företrädare har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och i övrigt är lämpliga för att bedriva skollagsreglerad verksamhet. Det är bättre att ansökningar om att godkännas som huvudman kan avslås i stället för att missförhållanden upptäcks i verksamheten och tillstånd behöver återkallas, inte minst av hänsyn till risken för att barn far illa i verksamheten och att de behöver byta huvudman om tillstånd återkallas.

Regeringen får föreskriva vilka myndigheter som för vissa slag av ärenden har rätt att begära uppgifter om misstankar om brott (5 § första stycket 2 lagen om misstankeregister). En rätt för Skolinspektionen och kommunerna att begära in uppgifter från misstankeregistret bör därför föras in i förordningen om misstankeregister.

Vilka misstankar om brott som bör omfattas regleras i förordning

De remissinstanser som har yttrat sig om vilka misstankar om brott som bör omfattas av kontrollen i misstankeregistret tillstyrker promemorians förslag om att endast brottsmisstankar för vilket åtal har väckts bör omfattas och att samtliga brott som omfattas av kontrollen i belastningsregistret också bör omfattas av kontrollen i misstankeregistret. Detta gäller bl.a. *Skolinspektionen*, *Föräldraalliansen Sverige*, *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)* och *Sveriges lärare.*

Regeringen anser att endast misstankar om brott för vilket åtal har väckts bör omfattas av kontrollen. Som det redogörs för i avsnitt 6.1 upphör, efter att åtal har väckts, i regel den förundersökningssekretess som råder för uppgifter under en pågående brottsutredning. När åtal väcks är brottsmisstankarna dessutom så starka att åklagaren på objektiva grunder förväntar sig en fällande dom.

I samband med att regleringen i skollagen av ägar- och ledningsprövningen sågs över och uppdaterades i början på 2020-talet, gjordes en översyn över vilka brott som ska omfattas av sådan registerkontroll (prop. 2021/22:157). Den 2 januari 2023 infördes således nya bestämmelser som gav Skolinspektionen och kommunerna rätt att begära ut fler uppgifter från belastningsregistret vid ägar- och ledningsprövning, bl.a. uppgifter om

terroristbrott. Registerutdrag i samband med ägar- och ledningsprövning omfattar numera brott mot 3, 4, 6, 8–11, 13–17 eller 20 kap. brottsbalken, 1 § andra stycket eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, narkotikastrafflagen, skattebrottslagen (1971:69), lagen om förbud mot vissa dopningsmedel, lagen (1992:860) om kontroll av narkotika, 11 kap. 4 § alkohollagen, lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, 5 eller 6 § lagen om straff för smuggling, bidragsbrottslagen (2007:612), lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, 19 kap. 1, 2 eller 3 § spellagen (2018:1138) eller terroristbrottslagen eller motsvarande äldre lag (16 b § förordningen om belastningsregister).

Vilka brott som ska framgå av kontrollen kommer att regleras i förordningen om misstankeregister och regeringen kommer i det fortsatta arbetet att närmare överväga vilka brott som ska omfattas av kontrollen.

Det är viktigt att Skolinspektionen och kommunerna får tillgång till ett så brett underlag som möjligt för att bedöma lämpligheten vid ansökan om att godkännas som enskild huvudman. De brott som omfattas av kontrollen i belastningsregistret vid ägar- och ledningsprövningar bör som utgångspunkt därför också omfattas av kontrollen i misstankeregistret.

6.9 Fler brott bör omfattas av domstolarnas underrättelseskyldighet till Skolinspektionen

Regeringens bedömning

Fler brott bör omfattas av domstolarnas skyldighet att underrätta Skolinspektionen om domar i brottmål.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser som yttrat sig är positiva till bedömningen eller har inga synpunkter på den. Detta gäller bl.a. *Statens skolinspektion*, *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Alingsås* och *Falu tingsrätter*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Eskilstuna*, *Landskrona* och *Malmö kommuner*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Idéburna Skolors Riksförbund (ISR)*, *Internationella Engelska Skolan i Sverige AB*, *Kunskapsskolan i Sverige AB* och *Sveriges lärare*.

Föräldraalliansen Sverige, som tillstyrker bedömningen, framhåller att en utökad underrättelseskyldighet bidrar till att säkerställa att allvarlig brottslighet hos personal i verksamhet med barn och unga uppmärksammas och kan leda till nödvändiga åtgärder. Kunskapsskolan i Sverige AB är positiv till att samtliga brott som föreslås omfattas av den utökade registerkontrollen inför anställning i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet även omfattas av domstolarnas underrättelseskyldighet bl.a. eftersom det kan leda till att fler legitimationer återkallas för olämpliga lärare. Sveriges lärare anser att en utökad brottskatalog för underrättelse-

skyldigheten bidrar till att upprätthålla legitimiteten för lärarlegitimationen. Sveriges lärare för också fram att om brottskatalogerna vid registerkontrollen inom komvux inte kommer att vara samma som brottskatalogerna vid registerkontrollen inom övriga skolväsendet bör detta beaktas i förhållande till domstolarnas underrättelseskyldighet.

Institutet för mänskliga rättigheter understryker vikten av att underrättelseskyldigheten i praktiken följs och ser det som en av de viktigaste aspekterna för att stärka skyddet för barn inom skolväsendet. *Domstolsverket* och *Södertörns tingsrätt* har inga synpunkter på bedömningen men framhåller att domstolarna sällan har tillgång till den dömdes yrke.

Skälen för regeringens bedömning

Av förordningen (2011:278) om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål framgår att en domstol ska underrätta Statens skolinspektion om en legitimerad lärare eller förskollärare har dömts för brott i eller i samband med sin yrkesutövning eller i annat fall har dömts för vissa särskilt angivna brott (1 §). De i förordningen angivna brotten motsvarar de brott som i dag omfattas av den belastningsregisterkontroll som sker inför anställning, anlitande eller annat mottagande i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet enligt 2 kap. 31 § skollagen. Det är fråga om dels brotten mord, dråp, grov och synnerligen grov misshandel, människorov, samtliga sexualbrott, grovt rån och barnpornografibrott, dels brotten involverande av underårig i brottslighet och brott mot terroristbrottslagen eller motsvarande äldre lag. Enligt förordningen ska en underrättelse endast lämnas om annan påföljd än böter har dömts ut.

Lärarnas ansvarsnämnd prövar efter anmälan av Skolinspektionen frågor om lärares och förskollärares fortsatta rätt att inneha legitimation och om varning ska meddelas (27 kap. 4 § skollagen). En lärarlegitimation får återkallas bl.a. om den legitimerade i eller utanför yrkesutövningen har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott som gör att hans eller hennes lämplighet att verka som lärare eller förskollärare kan sättas i fråga (2 kap. 23 § andra stycket 2). Vid prövningen av om ett brott ska anses allvarligt ska en helhetsbedömning av alla relevanta omständigheter göras. Det ska inte vid denna prövning vara brottstypen som sådan som är avgörande utan brottsligheten i det enskilda fallet. Brott som generellt sett enligt uttalanden i förarbetena kan sägas vara allvarliga i detta sammanhang inkluderar grova våldsbrott, sexualbrott och narkotikabrott (prop. 2010/11:20 s. 61).

Det är viktigt att uppgifter om att legitimerade lärare och förskollärare har dömts för vissa brott som gör att deras lämplighet kan ifrågasättas når Skolinspektionen. På så sätt kan Lärarnas ansvarsnämnd efter anmälan från Skolinspektionen besluta om åtgärder mot olämpliga lärare. Sedan förordningen om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål beslutades har samhället och omvärldsläget förändrats och nya brott har tillkommit (se avsnitt 4). Det finns därför skäl för att utöka underrättelseskyldigheten med fler brott i syfte att stärka skyddet för barn och elever inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet.

Domstolsverket och *Södertörns tingsrätt*, som inte har några synpunkter på bedömningen, framhåller att domstolarna sällan har tillgång till den dömdes yrke och därför kan ha svårt att leva upp till underrättelse-

skyldigheten. Regeringen noterar att det enligt Domstolsverket pågår ett gemensamt utvecklingsarbete mellan Domstolsverket och Statens skolverk i syfte att kunna tillgodose domstolarnas informationsbehov i denna fråga.

Sveriges lärare för fram att det bör finnas en närmare motivering till vilka brott som ska omfattas av domstolarnas underrättelseskyldighet för det fall brottskatalogerna vid registerkontrollen inom komvux inte kommer att vara samma som brottskatalogerna vid registerkontrollen inom övriga skolväsendet.

Vilka brott som omfattas av underrättelseskyldigheten regleras i förordningen om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål. Regeringen kommer i sitt fortsatta arbete med framtagande av förordningsändringar att överväga vilka brott som ska omfattas av underrättelseskyldigheten. Detta kommer att ske med utgångspunkt i de brottskataloger som kommer att tas fram för registerkontrollen inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

6.10 Det finns inte behov av några nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt

Regeringens bedömning

Förslagen och bedömningarna medför inte behov av några nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna har inga synpunkter på bedömningen. *Statens skolinspektion* framhåller att myndigheten inte har någon tillämplig sekretessbestämmelse på uppgifter i misstankeregistret i sin tillståndsprövning och eftersom uppgifterna är av känslig karaktär hade det varit önskvärt om frågan hade analyserats ytterligare. *Föräldraalliansen Sverige* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens bedömning

Sekretessbestämmelser för uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret

Uppgifter i belastningsregistret omfattas av absolut sekretess (35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], förkortad OSL). Med absolut sekretess menas att uppgifterna ska hemlighållas utan att någon skadeprövning görs. Uppgifter från belastningsregistret får endast lämnas ut i enlighet med vad som sägs i lagen om belastningsregister och säkerhetsskyddslagen (2018:585) samt tillhörande förordningar.

Sekretessen för uppgifter i misstankeregistret omfattas däremot av sekretess med ett s.k. omvänt skaderekvisit (35 kap. 1 § första stycket 6 OSL). Det innebär att utgångspunkten är att sekretess gäller för uppgiften och uppgiften får bara lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilda lider skada eller men om uppgiften röjs. Detta har motiverats utifrån att såväl den enskilde som allmänheten kan ha ett intresse av att det finns en möjlighet att offentliggöra uppgifterna för att kontrollera att registreringen inte sker på något otillbörligt sätt (prop. 1997/98:97 s. 65).

Sekretessen för uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret gäller så länge uppgifterna finns i respektive register. Om uppgifterna tas ut ur registren och tillförs ett ärende hos en myndighet eller kommun gäller inte längre sekretessbestämmelserna. För att sekretess då ska råda för uppgiften krävs att det finns en tillämplig sekretessbestämmelse i den aktuella verksamheten (prop. 1999/2000:67 s. 25 och prop. 2009/10:210 s. 161). En av de principer som ligger till grund för sekretessregleringen är att intresset av sekretess alltid måste vägas mot intresset av insyn samt att insynsintresset kan vara olika stort i olika sammanhang (jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 75).

Det finns inte behov av nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt för uppgifter i registerutdrag som visas upp inför anställning

Någon reglering om sekretess eller tystnadsplikt avseende registerutdrag som visas upp med stöd av skollagen finns inte i dag (se prop. 1999/2000:123 s. 30). I avsnitt 6.3 gör regeringen bedömningen att det nuvarande förfarandet att registerutdraget visas upp för den som erbjuder anställningen inte ska ändras. Enligt regeringens mening är uppgifterna även fortsättningsvis tillräckligt skyddade genom att utdraget endast visas upp och att inga anteckningar får göras om registerutdragets innehåll. Det finns därför inte skäl att införa några nya bestämmelser om tystnadsplikt och sekretess för uppgifter i registerutdrag som visas upp inför anställning eller annat mottagande i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Det finns inte heller behov av nya sekretessbestämmelser för uppgifter i registerutdrag i ärenden om att godkännas som enskild huvudman

Skolinspektionen och kommunerna får i dag begära ut uppgifter om vissa brott från belastningsregistret vid den ägar- och ledningsprövning som görs vid en ansökan om att godkännas som enskild huvudman. Det finns i dag inga sekretessbestämmelser som skyddar uppgifter i utdrag från belastningsregistret i ärenden om att godkännas som enskild huvudman. I avsnitt 6.8 gör regeringen bedömningen att Skolinspektionen och kommunerna även bör ges möjlighet att begära ut uppgifter från misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar. Det innebär alltså att inte heller dessa uppgifter kommer att vara skyddade av sekretess i ärenden om att godkännas som enskild huvudman. *Skolinspektionen* efterfrågar ytterligare analys av behovet av sekretessbestämmelser i ärenden om att godkännas som enskild huvudman.

En grundläggande princip vid bedömningen av om en ny sekretessreglering ska införas är att behovet av och styrkan i den inte kan bestämmas enbart med hänsyn till sekretessintresset. Behovet av sekretess

måste i varje sammanhang vägas mot intresset av insyn i myndigheternas verksamhet (se prop. 2021/22:216 s. 29).

Det infördes inte något särskilt sekretesskydd för uppgifter i belastningsregistret när bestämmelserna om en utökad ägar- och ledningsprövning infördes. Frågan har därefter tagits upp i senare lagstiftningsarbete i samband med att kommunernas ägar- och ledningsprövning utvidgades till att omfatta även pedagogisk omsorg. Regeringen konstaterade då att det är angeläget att medborgarnas möjlighet till insyn i vilka som ansöker och godkänns som huvudmän för pedagogisk omsorg är så stor som möjligt, bl.a. eftersom de barn som tas emot i pedagogisk omsorg oftast är mycket små och därigenom också i större utsträckning är utlämnade till de som driver verksamheten. Regeringen ansåg därför att det registerutdrag som en kommunal myndighet inhämtar angående en enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för pedagogisk omsorg inte bör omfattas av sekretess (prop. 2021/22:78 s. 33–34).

Allmänhetens intresse av insyn i ärenden om att godkännas som enskild huvudman har alltså ansetts väga tyngre än behovet av att skydda de uppgifter om enskilda individer som framkommer vid en registerkontroll i dessa ärenden. Därtill kan tilläggas att skolor med enskilda huvudmän ägnar sig åt myndighetsutövning mot enskilda och bedrivs med offentliga medel, vilket medför att allmänhetens intresse av insyn i ärenden om godkännande av huvudmän måste anses vara mycket stort. Den omständigheten att regeringen bedömer att Skolinspektionen och kommunerna även bör få tillgång till vissa uppgifter ur misstankeregistret vid ägar- och ledningsprövningar medför därför inte någon annan bedömning än den regeringen tidigare har gjort och det finns därför inte behov av några nya sekretessbestämmelser till skydd för enskildas personliga förhållanden i ärenden om godkännande som enskild huvudman.

I sammanhanget kan lyftas fram att den som inte vill riskera att en uppgift, om detta begärs, lämnas ut från en tillståndsmyndighet har möjlighet att själv välja att avstå från att ansöka om att godkännas som enskild huvudman. Eftersom regeringen i avsnitt 6.8 bedömer att de uppgifter som Skolinspektionen och kommunerna bör få ta del av ur misstankeregistret rör brott för vilket åtal har väckts är uppgiften därmed som huvudregel redan offentlig vid den domstol där åtalet har väckts.

Det finns inte heller i övrigt behov av nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt

Regeringens bedömning i fråga om domstolars underrättelseskyldighet till Skolinspektionen innebär att Skolinspektionen och Lärarnas ansvarsnämnd i större utsträckning än i dag kommer att få uppgifter om legitimerade lärare som dömts för vissa brott.

Sekretess gäller hos Skolinspektionen och Lärarnas ansvarsnämnd i ärenden om legitimation för uppgift om den legitimerades hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att denne eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs (23 kap. 7 a och 7 b §§ OSL). Med stöd av dessa bestämmelser kan särskilt integritetskänsliga uppgifter hemlighållas som exempelvis uppgifter om allvarlig brottslighet eller om missbruk (prop. 2010/11:20 s. 97). Sekretessen gäller dock inte beslut i ärenden.

Eftersom uppgifter om brott redan är tillräckligt skyddade genom befintlig sekretessreglering finns det inte behov av några ytterligare sekretessbestämmelser.

Inte heller i övrigt medför de förslag som regeringen lämnar och bedömningar som regeringen gör i denna proposition något behov av ändrade bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt.

7 Personuppgiftsbehandling

I avsnitt 6 lämnas förslag och görs bedömningar som innebär att den registerkontroll som ska göras inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska utökas. Förslagen innebär i huvudsak dels att den registerkontroll som sker i dag även ska omfatta misstankeregistret, dels att registerkontroll även ska ske inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom komvux. Förslagen och bedömningarna innebär att både Polismyndigheten och skolhuvudmännen kommer att behandla fler personuppgifter än vad de gör i dag.

I detta avsnitt görs en analys av hur lagförslagen förhåller sig till regelverket till skydd för den personliga integriteten. Även bestämmelser på förordningsnivå, t.ex. vilka brott som ska omfattas av kontrollen, är av betydelse för den personliga integriteten. Regeringen kommer att beakta detta i sitt fortsatta arbete.

7.1 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med EU:s dataskyddsförordning

Regeringens bedömning

Den utökade registerkontrollen är förenlig med EU:s dataskyddsförordning.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Bestämmelser om personuppgiftsbehandling finns bl.a. i EU:s dataskyddsförordning och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, här förkortad dataskyddslagen.

Varje personuppgiftsbehandling måste stödja sig på en rättslig grund enligt artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden för

Polismyndighetens personuppgiftsbehandling är rättslig förpliktelse (artikel 6.1 c). Polismyndighetens personuppgiftsbehandling är nödvändig för att myndigheten ska kunna fullgöra den förpliktelse som framgår av 22 § tredje stycket förordningen (1999:1134) om belastningsregister att lämna ut uppgifter ur belastningsregistret som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i skollagen (2010:800). Syftet med behandlingen är därmed fastställd i nationell rätt på det sätt som krävs enligt artikel 6.3.

Uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret rör lagöverträdelser och är integritetskänsliga. Dataskyddslagstiftningen uppställer särskilda krav vid behandling av sådana uppgifter (se artikel 10) och ett fullständigt register över fällande domar i brottmål får endast föras under kontroll av en myndighet. Enligt 3 kap. 8 § första stycket dataskyddslagen får myndigheter behandla personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning. Polismyndigheten får med stöd av den bestämmelsen behandla personuppgifter om lagöverträdelser när registerutdrag begärs ut av den enskilde.

Förslagen innebär också att huvudmännen kommer att hantera fler personuppgifter än de gör i dag. Den som beslutar om att anställa eller på annat sätt ta emot någon är skyldig att genom en anteckning dokumentera att registerutdraget har visats upp. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras (2 kap. 32 § skollagen). En sådan anteckning i t.ex. personalakten kommer att avse en viss fysisk person. Om anteckningen görs elektroniskt eller är avsedd att ingå i ett register blir det fråga om en behandling av personuppgifter (artikel 3). EU:s dataskyddsförordning är därför tillämplig i fråga om anteckningen om att registerutdrag har visats upp. En sådan anteckning krävs för att fullgöra en skyldighet enligt skollagen. Även denna personuppgiftsbehandling kan därför ske med stöd av den rättsliga grunden rättslig förpliktelse och syftet med behandlingen är fastställd i nationell rätt på det sätt som krävs.

Att anteckna endast att ett registerutdrag visats upp, utan att något ur innehållet noteras, utgör inte behandling av uppgifter om lagöverträdelser (prop. 2020/21:152 s. 40–41). De särskilda krav som gäller uppgifter om lagöverträdelser är därför inte relevanta i fråga om anteckningen.

Varje personuppgiftsbehandling omfattas också av de grundläggande principerna i artikel 5 i EU:s dataskyddsförordning. Förslagen innebär inte att fler uppgifter kommer att antecknas av arbetsgivaren efter att registerutdraget har visats upp eftersom arbetsgivaren inte får göra någon anteckning om registerutdragets innehåll. Förslagen är därför förenliga med principen om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i EU:s dataskyddsförordning.

7.2 Intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt

Regeringens bedömning

Intresset av att skydda barn och elever väger tyngre än intresset av skyddet för den personliga integriteten hos den som erbjuds arbete.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig är positiva till bedömningen eller har inga synpunkter. Detta gäller bl.a. *Justitiekanslern (JK)*, *Statens skolinspektion*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)*, *Sameskolstyrelsen*, *Barnombudsmannen*, *Eskilstuna kommun*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* och *Almega utbildning.* Flera remissinstanser anser att förslagen är väl avvägda ur integritetssynpunkt. Eskilstuna kommun för fram vikten av att förslagen genomförs på ett sätt som respekterar individens personliga integritet och säkerställer en rättssäker och effektiv hantering.

Kommunal och *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, som avstyrker förslaget om att registerkontrollen även ska omfatta vissa uppgifter i misstankeregistret, anser att intrånget i den arbetssökandes personliga integritet inte står i proportion till de eventuella fördelar som det förslaget skulle medföra.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) anför bl.a. att ju fler personuppgifter som är i omlopp desto större är risken att de kommer på avvägar.

Skälen för regeringens bedömning

Det är viktigt att värna skyddet för den personliga integriteten och det finns bestämmelser som ger sådant skydd

Respekten för individens självbestämmande och integritet är grundläggande i en demokrati och det krävs därför en noggrann analys av om de förslag som lämnas är förenliga med bestämmelserna om skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Vid en bedömning av om ett intrång i den personliga integriteten är godtagbart måste en avvägning göras utifrån berörda intressen. Syftet och nyttan med den aktuella personuppgiftsbehandlingen ska vägas mot den inverkan som intrånget har för den enskilde. Integritetsintrånget ska inte vara större än nödvändigt utifrån vad som ska uppnås med behandlingen för att kunna accepteras. Vid denna avvägning ska även hänsyn tas till om det redan vidtagits kompletterande åtgärder som kan skydda den enskildes integritet eller om sådana åtgärder kan och i så fall bör vidtas.

Av regeringsformen framgår att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen. Enligt Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens (artikel 8.1). Åtnjutandet av denna rättighet får inte inskränkas annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till bl.a. förebyggande av brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter (artikel 8.2).

Av artiklarna 3, 7 och 8 i EU:s rättighetsstadga framgår att var och en har rätt till fysisk och mental integritet, respekt för sitt privat- och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer samt skydd av de person-

uppgifter som rör honom eller henne. Av artikel 52 framgår i vilken utsträckning inskränkningar får göras i de rättigheter som erkänns i stadgan. Utgångspunkten är att sådana inskränkningar endast får göras i lag och ska vara förenliga med det väsentliga innehållet i rättigheterna.

Det intrång i den personliga integriteten som förslagen innebär är proportionerligt

Förslagen innebär i huvudsak dels att den registerkontroll som ska göras inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet även ska omfatta misstankeregistret, dels att registerkontroll även ska ske inför anställning, anlitande eller annat mottagande inom komvux.

Uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret är integritetskänsliga för den enskilde. En utökad registerkontroll kan endast ske om syftet med kontrollen väger tyngre än skyddet för den personliga integriteten.

Syftet med den utökade registerkontrollen är att skydda barn och elever mot våld, övergrepp och att på olika sätt bli utsatta för olämplig påverkan av vuxna. Det är viktigt att barn och elever ska kunna vara trygga när de vistas i t.ex. förskolan och skolan och att de vuxna som de kommer i kontakt med står upp för de värderingar som skolan enligt skollagen ska präglas av. Både Sveriges åtaganden i barnkonventionen och skollagen ställer krav på att barnets bästa ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn.

Det är många som arbetar inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet, vilket innebär att en förhållandevis stor krets kommer att bli föremål för den utökade registerkontrollen. Som *TCO* framför kan risken för att personuppgifter sprids antas öka när det rör sig om ett större antal personuppgifter som behandlas. Regeringen har i avsnitt 6.3 bedömt att det nuvarande förfarandet att registerutdraget visas upp av den enskilde inte bör ändras. Det innebär att någon anteckning om innehållet i utdraget inte får göras och risken för att personuppgifterna sprids är därmed mindre än om utdraget hade lämnats in eller om uppgifter om brott hade antecknats. Det är vidare den enskilde själv som begär ut registerutdraget och som visar upp det. Detta innebär att den enskilde kan välja mellan att visa upp utdraget eller att avstå. I det sistnämnda fallet kan dock den enskilde inte bli aktuell för tjänsten eller den aktuella placeringen. Personer som är 15 år eller äldre och som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas berörs också av förslaget eftersom de på begäran av kommunen ska visa upp motsvarande registerutdrag. Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Regeringen bedömer att det mest effektiva och tillförlitliga sättet att kontrollera om den enskilde har dömts eller är misstänkt för viss brottslighet är genom registerkontroll. Registerkontrollen bör därför anses utgöra en central del av bedömningsunderlaget i rekryteringen, men arbetsgivaren ska alltid göra en individuell bedömning av lämpligheten hos den som ska anställas. Det finns inte något förbud mot att anställa en person som förekommer i något av registren men en förekomst bör utgöra en stark indikation på att personen utgör en risk för barnen och eleverna och därmed inte är lämplig för arbete i de aktuella verksamheterna. Trots väl genomförda intervjuer, genomgång av meritförteckning, referenstagning och andra åtgärder kan det vara svårt för en arbetsgivare att

bedöma förklaringar som lämnas kring vad en arbetssökande gjort under en viss tidsperiod eller om personen svarar sanningsenligt på frågor kring om han eller hon är dömd för vissa brott. En registerkontroll minskar därför risken för att personer som har dömts eller är åtalade för vissa brott anställs eller tas emot i verksamheten utan att arbetsgivaren har kännedom om detta och bidrar därför till skyddet för barn och elever. Det är därför enligt regeringens mening svårt att se något mindre integritetskänsligt alternativ till ett registerutdrag. Det är samtidigt viktigt att utdraget inte innehåller fler uppgifter än vad som behövs för ändamålet och regeringen kommer att beakta detta i sitt fortsatta arbete med att reglera vilka brott som ska omfattas av registerkontroll.

Den föreslagna kortare giltighetstiden för registerutdraget bedöms endast ha marginell effekt utifrån ett integritetsskyddsperspektiv och är motiverad utifrån intresset av att skydda barn och elever. Detsamma gäller den föreslagna förkortade tidsgränsen för undantaget från kravet på registerkontroll.

Sammantaget anser regeringen att skälen för att utöka registerkontrollen enligt förslagen väger tyngre än skyddet för den personliga integriteten. Förslagen bedöms inte gå längre än vad som är nödvändigt och de bedöms vara proportionerliga. Förslagen bedöms vidare vara förenliga med såväl regeringsformen som Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2026.

Regeringens bedömning

Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer inte överens med regeringens. I promemorian föreslås att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026 och förenas med övergångsbestämmelser som innebär att bestämmelserna om registerkontroll inte ska tillämpas i fråga om den som efter ikraftträdandet erbjuds eller tilldelas arbete eller plats inom komvux och som redan före ikraftträdandet har anställts hos t.ex. ett bemanningsföretag, antagits till en lärarutbildning eller anvisats deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Remissinstanserna

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen.

Den nya regleringen ska träda i kraft den 15 juli 2026

De föreslagna lagändringarna, som är avsedda att stärka skyddet för barn och elever, bör träda i kraft så snart som möjligt. De föreslagna ändringarna förväntas i sig inte medföra något omfattande behov av tid för Polismyndigheten och huvudmän för förberedelser inför ikraftträdandet, men viss tid för förberedelser krävs ändå. Hänsyn bör också tas till att även andra ändringar som berör dem kommer att träda i kraft under sommaren. Mot denna bakgrund, och eftersom det kan antas att det under högsommaren är relativt sett få avtal om anställningar som ingås, är ett något senare datum för ikraftträdande än det som föreslås i promemorian motiverat. Det är dock angeläget att de nya bestämmelserna kan träda i kraft och tillämpas i god tid innan höstterminen börjar och inför att ett större antal avtal om anställning ingås med anledning av det. Lagändringarna ska därför träda i kraft den 15 juli 2026.

Det behövs inga övergångsbestämmelser

I promemorian föreslås övergångsbestämmelser som innebär att bestämmelserna om registerkontroll inte ska tillämpas i fråga om den som efter ikraftträdandet erbjuds eller tilldelas arbete eller plats inom komvux och som redan före ikraftträdandet har anställts hos t.ex. ett bemanningsföretag, antagits till en lärarutbildning eller anvisats deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Enligt promemorian har den som redan är anställd hos t.ex. ett bemanningsföretag, antagen till utbildning eller som har anvisats deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte haft någon möjlighet att avstå från att kontrolleras. Av integritetsskäl bör därför dessa personer inte omfattas av någon registerkontroll vid erbjudande eller tilldelning av arbete eller plats inom komvux.

För en person som redan är anställd på t.ex. ett bemanningsföretag eller ett annat externt företag som exempelvis ett städföretag, är det dock tidpunkten för när arbete i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet erbjuds eller tilldelas som avgör om registerkontroll ska göras enligt de nya reglerna, inte tidpunkten för anställning i bemanningsföretaget eller det externa städföretaget. Registerutdraget ska visas upp för uppdragsgivaren inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet och inte för den egna arbetsgivaren. Den som vill anlita en person anställd av t.ex. ett bemanningsföretag ska försäkra sig om att denne är lämplig för uppdraget när arbete erbjuds eller tilldelas. På samma sätt är det för den som är under utbildning och tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen eller som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Tidpunkten för när platsen tilldelas avgör alltså om registerkontroll enligt de nya bestämmelserna ska göras, inte tidpunkten för när personen antogs till utbildningen eller anvisades till ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Det avgörande för när registerkontroll enligt de föreslagna bestämmelserna ska göras är alltså, precis som gäller i dag, tidpunkten för när anställningen erbjuds eller arbete tilldelas. Om ett sådant erbjudande om anställning eller tilldelning av arbete lämnas i tiden före den 15 juli 2026 ska registerkontroll enligt de gamla bestämmelserna ske. Om den

personen, inom ramen för samma rekryteringsförfarande, sedan anställs efter ikraftträdandetidpunkten för de nya bestämmelserna, har skyldigheten att göra en registerkontroll uppfyllts. Om ett erbjudande om anställning eller tilldelning av arbete lämnas i tiden från den 15 juli 2026 ska registerkontroll enligt de nya bestämmelserna ske, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. Det gäller oavsett när rekryteringsprocessen påbörjades.

För att antas till en högskoleutbildning som leder till en lärar- eller förskollärarexamen är det inte en förutsättning att ha visat upp ett registerutdrag, utan detta kommer att ske först när den verksamhetsförlagda delen av utbildningen tilldelas. Att delta i verksamhetsförlagd utbildning ingår som en del av utbildningen till förskollärare och lärare. För den som inte vill visa upp registerutdrag inför den verksamhetsförlagda delen av utbildningen innebär detta att han eller hon inte kan fullfölja utbildningen. Det kommer inte heller att vara möjligt för den personen att efter genomgången utbildning anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet utan att först ha visat upp registerutdrag.

Det är inte heller en förutsättning för att bli antagen till ett arbetsmarknadspolitiskt program att registerkontroll görs, utan kontrollen genomförs först när personen tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats. Syftet med arbetsmarknadspolitiska program är att stärka individens möjligheter att få ett arbete. De program och insatser som Arbetsförmedlingen beslutar om grundas i en arbetsmarknadspolitisk bedömning. För att det ska vara motiverat att besluta om ett program eller en insats behöver det vara lämpligt både för individen och ur ett övergripande arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. En insats kan inte anses lämplig om den avser en verksamhet som den enskilde inte är lämplig att arbeta i. I sammanhanget måste också framhållas att det är den mottagande verksamheten som avgör om den enskilde är lämplig eller inte för en insats eller program.

Det finns därför inte behov av några övergångsbestämmelser av det slag som föreslås i promemorian. Det finns inte heller behov av några andra övergångsbestämmelser.

9 Konsekvenser

Vilka berörs av förslagen?

Förslagen om utökade registerkontroller berör barn och elever inom hela skolväsendet, dvs. förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, den kommunala vuxenutbildningen (komvux) och fritidshemmet. Även barn och elever inom annan pedagogisk verksamhet berörs av förslagen.

Personer som erbjuds en anställning eller erbjuds eller tilldelas arbete genom t.ex. ett bemanningsföretag inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet kommer också att beröras av förslagen. De föreslagna utökade registerkontrollerna omfattar också personer som är under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen eller yrkesutbildning inom komvux och som tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen. Även deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program som tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats berörs av förslagen. Personer som är 15 år eller äldre och som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas berörs också av förslagen.

Förslagen berör offentliga huvudmän, både statliga och kommunala, i egenskap av arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. Förslagen berör också enskilda huvudmän i egenskap av arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet samt enskilda utbildningsanordnare i egenskap av arbetsgivare inom komvux. Polismyndigheten berörs utifrån en förväntad ökad efterfrågan på registerutdrag ur såväl belastningsregistret som misstankeregistret.

Konsekvenser för kommuner

Förslagen innebär en mindre inskränkning i den kommunala självstyrelsen

Den kommunala självstyrelsen regleras bl.a. i 14 kap. regeringsformen. Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen. Innebörden av bestämmelsen är att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen ska göras med tillämpning av en proportionalitetsprincip. Den slutliga bedömningen av hur denna prövning faller ut görs av riksdagen i samband med att riksdagen tar ställning i lagstiftningsärendet (prop. 2009/10:80 s. 296).

Förslagen om att misstankeregistret ska omfattas av registerkontrollen inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet samt att registerkontroll även ska ske inom komvux innebär endast en mindre inskränkning i det kommunala självstyret. Det utökade kravet på registerkontroll innebär visserligen en mindre utvidgning av kommunernas skyldigheter, men får anses vara en proportionerlig åtgärd i förhållande till intresset av att

skydda barn och elever mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan.

Förslagen bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommuner

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som regel åtföljas av en statlig finansiering via det generella statsbidraget. Principen gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en verksamhet (prop. 2006/07:100 s. 221).

Någon samlad statistik om hur många som varje år anställs, anlitas eller på annat sätt mottas inom skolväsendet med kommunala huvudmän finns inte men enligt Skolverket var ca 280 000 personer anställda i förskolor och skolor med kommunala huvudmän under 2024.

Eskilstuna kommun anser att förslagen om utökade registerkontroller med stor sannolikhet medför ökad administration för kommunala huvudmän, vilket leder till en ökad kostnad.

När det gäller förslaget att registerkontrollen även ska omfatta misstankeregistret, kan regeringen konstatera att det även fortsättningsvis kommer att vara den enskilde som ska hämta in och visa upp registerutdraget. Redan i dag gäller också att den som anställer eller på annat sätt tar emot någon inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska begära in ett registerutdrag och anteckna att ett utdrag har visats upp. Eftersom förfarandet för registerkontrollen kommer att vara detsamma som i dag kan arbetsgivarna fortsätta att tillämpa redan etablerade rutiner för rekryteringsprocessen. Förslaget kan därför inte anses medföra några ökade kostnader för de kommunala huvudmännen. Samma bedömning gör sig gällande för förslagen om att giltighetstiden för registerutdraget ska sänkas samt att tidsgränsen för undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag ska kortas.

Förslaget om att registerkontroll ska genomföras inom komvux innebär att kommuner och regioner, i egenskap av huvudmän för den aktuella skolformen, inte får anställa eller på annat sätt ta emot den som inte visat upp ett registerutdrag. Enligt statistik från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tjänstgjorde totalt cirka 5 700 personer inom komvux i november 2024. Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs stad*, *SKR* och *Sobona* anger att förslaget aktualiserar finansieringsprincipen då detta är en ny uppgift för kommunerna och medför ökade kostnader.

Att genomföra registerkontroll inom komvux är ett nytt åliggande för kommunerna och regionerna, men utdraget ska enbart visas upp, inte lämnas in, och den enda dokumentation som arbetsgivaren får göra är att anteckna att ett utdrag har visats upp. Kontrollen är viktig för att bedöma en persons lämplighet att delta i verksamheten. Regeringen bedömer att den utökade registerkontrollen underlättar de kommunala och regionala huvudmännens arbete med lämplighetsbedömning inför anlitande inom komvux och bedömer att det inte heller leder till några direkta ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner som bör ersättas enligt finansieringsprincipen.

Konsekvenser för enskilda huvudmän och enskilda utbildningsanordnare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Regelrådet anser att promemorians konsekvensutredning inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, bl.a. eftersom det saknas en heltäckande beskrivning av berörda företag och eventuella konsekvenser för de aktörer som anordnar komvux på entreprenad.

Det finns omkring 2 660 enskilda huvudmän inom förskolan, grund- och gymnasieskolan (Enskilda huvudmän i förskolan, Skolverket 2025:9 och Enskilda huvudmän i grund- och gymnasieskolan, Skolverket 2024:4). Annan pedagogisk verksamhet består av flera olika verksamheter, nämligen pedagogisk omsorg, omsorg på obekväm arbetstid, öppna förskolor och öppen fritidsverksamhet för barn mellan tio och tolv år. Hösten 2024 fanns det 700 verksamheter som bedrev pedagogisk omsorg. Av dessa drevs 63 procent av enskilda huvudmän, resterande drevs av kommunala huvudmän. Omsorg på obekväm arbetstid bedrivs i huvudsak av kommunala huvudmän. Det finns ingen statistik över det totala antalet verksamheter som bedriver omsorg på obekväm arbetstid som enskild huvudman. Det framgår dock av statistiken att av den totala mängden barn (5 010 barn) som var inskrivna i omsorg på obekväm arbetstid 2024, gick endast 5,5 procent i verksamheter med enskilda huvudmän. Hösten 2024 fanns 529 öppna förskolor. Majoriteten bedrevs i kommunal regi, endast 5,5 procent av de öppna förskolorna drevs i enskild regi. Hösten 2024 fanns det 584 verksamheter med öppen fritidsverksamhet för barn mellan tio och tolv år. Majoriteten av verksamheterna, drygt 76 procent, drevs av kommunala huvudmän. Resterande drevs av enskilda huvudmän (Skolverket, sammanställning av statistik över annan pedagogisk verksamhet baserat på uppgifter från SCB, 2025-04-16).

Förslagen om utökade registerkontroller berör enskilda huvudmän inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. De bedömningar som regeringen gör i fråga om konsekvenser för kommunala huvudmän gäller även enskilda huvudmän inom den aktuella verksamheten.

En väsentlig del av komvux bedrivs på entreprenad. Med entreprenad avses att kommunen har slutit ett avtal med utbildningsanordnaren om att denne ska utföra uppgifter inom utbildningen. Inom komvux får alla uppgifter överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad (23 kap. 8 § skollagen). Förslaget om att registerkontroll ska ske även inom komvux berör således även enskilda utbildningsanordnare inom komvux. En majoritet av enskilda utbildningsanordnare inom komvux bedrivs som aktiebolag. År 2023 deltog elever i komvux i utbildning som anordnares hos 99 olika enskilda utbildningsanordnare (Kommuners användning av kommunal vuxenutbildning på entreprenad, Skolverket 2025:7, s. 17). De bedömningar som regeringen gör avseende konsekvenserna för kommunala huvudmän av att registerkontroll även ska ske inom komvux gäller också enskilda utbildningsanordnare inom komvux.

Förslagen bedöms inte få några negativa konsekvenser för konkurrensen mellan olika aktörer eller för små företag.

Konsekvenser för Polismyndigheten bedöms vara begränsade och av övergående karaktär

Förslagen och bedömningarna om utökade registerkontroller inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet innebär att Polismyndigheten kommer att behöva hantera en ökad mängd registerutdrag. Förslagen innebär i övrigt bl.a. att Polismyndigheten tekniskt behöver anpassa sina system, ta fram nya blanketter och anpassade utdrag ur belastningsregistret och misstankeregistret samt informera om den utökade registerkontrollen både internt och externt.

Burlövs kommun lyfter fram att det är viktigt att Polismyndigheten har tillräckliga resurser och rutiner för att hantera det ökade antalet registerutdrag. Liknande synpunkter förs fram av flera kommuner, bl.a. *Malmö*, *Göteborgs* och *Eskilstunas kommuner*. Regeringen konstaterar att handläggningen av registerutdrag till övervägande del är digital. Ett registerutdrag kan skickas både med post och digitalt. De tillkommande kostnaderna för Polismyndigheten får anses begränsade och den arbetsinsats som krävs av myndigheten vad gäller uppdatering av system m.m. bedöms vara begränsad och av övergående karaktär. Polismyndigheten delar också denna bedömning. Tillkommande kostnader bedöms därmed kunna finansieras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser för statliga huvudmän inom skolväsendet

Staten är huvudman för specialskolor och sameskolor. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) driver 10 specialskolor med totalt ca 790 elever läsåret 2024/2025. Den statliga myndigheten Sameskolstyrelsen är huvudman för fem sameskolor med totalt 194 elever läsåret 2024/25 (Elever och enheter i grundskolan läsåret 2024/25, Skolverket, dnr 2024:1523).

Statliga huvudmän inom skolväsendet berörs av förslagen om att registerkontrollen även ska omfatta misstankeregistret, att giltighetstiden för registerutdraget ska sänkas samt att tidsgränsen för undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag ska kortas. De bedömningar regeringen gör avseende konsekvenserna av dessa förslag för kommunala huvudmän gäller också för statliga huvudmän inom skolväsendet.

Konsekvenser för dem som är föremål för registerkontroller

Förslagen och bedömningarna innebär bl.a. att den registerkontroll som ska göras inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet även ska omfatta misstankeregistret, att det utdrag ur belastningsregistret som enskilda ska visa upp inför anställning eller annat mottagande i den aktuella verksamheten bör omfatta fler brott än vad som i dag är fallet samt att registerkontrollen ska utökas till att gälla även inom komvux. Vidare

ska giltighetstiden för registerutdrag som ska visas upp förkortas. Även tidsgränsen för undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag ska förkortas.

Förslagen berör inte redan tillsvidareanställda personer inom ramen för sin nuvarande anställning. Hur många som varje år påbörjar en ny anställning, anlitas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet saknas det uppgifter om, men enligt Skolverket var ca 340 000 personer anställda inom skolväsendet år 2024. Förslagen innebär ett visst intrång i den personliga integriteten. Syftet med intrånget är att öka skyddet för barn och elever mot att utsättas för brott eller annat olämpligt beteende. Regeringen har bedömt att det intrång som en utökad registerkontroll innebär står i proportion till det syfte som eftersträvas (se avsnitt 7.2).

Personer som har dömts för något av de brott som bedöms ingå i registerkontrollen inför anställning kan få svårare att få anställning i verksamheten. Bedömningen har därför viss påverkan på möjligheten för dömda att återanpassa sig till samhället. Som regeringen konstaterar i avsnitt 6.6 medför en utökad brottskatalog att arbetsgivare lättare kan upptäcka personer som inte är lämpliga inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet där det är särskilt viktigt att skydda barn och elever. Vidare konstaterar regeringen att skyddet för barn och elever väger tyngre än att den dömdes möjlighet till återanpassning i samhället försvåras något inom just de aktuella verksamheterna.

Konsekvenser för barn och elever inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Barnkonventionen är svensk lag sedan den 1 januari 2020. Enligt barnkonventionen har varje barn rätt att skyddas från alla former av våld (artikel 19). Förslagen bedöms öka barns och elevers skydd mot våld och övergrepp samt mot skadlig och otillbörlig påverkan från personer som arbetar eller på annat sätt är verksamma inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. Antalet barn och elever som deltog i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet under 2024 uppskattas till strax över 2 miljoner. Förslagen bedöms bidra till att skydda barn och elever från att falla offer för t.ex. våld och övergrepp, men också från att dras in i och utnyttjas inom ramen för gängkriminalitet, att radikaliseras eller utsättas för hedersförtryck och andra kränkningar. Denna bedömning delas av majoriteten av remissinstanserna.

Stockholms universitet för fram att det inte har skett någon utvärdering av i vilken utsträckning registerkontroller inom skolväsendet bidrar till att skydda barn och elever trots att regleringen har funnits en längre tid. *Idéburna skolors riksförbund* framför liknande synpunkter och efterlyser uppföljning och utvärdering av de positiva effekter som kan påvisas som en följd av utökade registerkontroller. Regeringen instämmer i vikten av uppföljning och utvärdering och konstaterar samtidigt att registerkontroller inom skolväsendet är en förebyggande åtgärd i syfte att skydda barn och elever. I praktiken är det därför svårt att utvärdera vilka effekter regleringen har på t.ex. våld eller andra kränkningar som utövas av personal gentemot barn och elever inom skolväsendet. Det är även svårt

att utvärdera huruvida personer som förekommer i belastningsregistret eller misstankeregistret avstår från att söka tjänster inom skolväsendet på grund av att registerkontroll görs.

Regeringen anser att det är viktigt att följa upp att huvudmännen genomför den registerkontroll som de är skyldiga att göra. Skolinspektionen har därför fått i uppdrag att granska att huvudmän säkerställer att registerkontroll sker inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg respektive omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Statens skolinspektion). Under 2024 har Skolinspektionen också på eget initiativ granskat kontrollen av utdrag ur belastningsregistret inför anställning på grundskolor (Skolors kontroll av registerutdrag inför anställning, Skolinspektionen 2025:7).

Konsekvenser ur ett funktionshinderperspektiv

Barn och elever, inklusive vuxna elever med funktionsnedsättning, har en ökad risk att utsättas för brott på grund av bl.a. den särskilda beroendeställningen till personer som arbetar eller på annat sätt deltar i verksamheter inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. Förslaget om att registerkontroll även ska ske inom komvux innebär, som *Specialpedagogiska skolmyndigheten* anför, ett förstärkt skydd för elever med funktionsnedsättning inom komvux. Förslagen innebär sammantaget att alla barn och elever, inklusive vuxna elever med eller utan funktionsnedsättning, får ett utökat skydd.

Konsekvenser för jämställdheten

Flera kunskapsunderlag visar att ett jämställdhetsperspektiv är viktigt i arbetet mot våld och otrygghet i skolan (Resultatrapporten 2025 – Jämställdhet som strategi för att hantera och förebygga vår tids samhällsutmaningar, Jämställdhetsmyndigheten, 2025:15). Utsatthet och otrygghet i skolmiljön har en negativ inverkan på elevers mående, känsla av trygghet i skolan och möjlighet att prestera i skolan. Flickor utsätts i högre grad för sexuella, verbala och fysiska kränkningar, medan pojkars utsatthet ofta är kopplad till en social kontext där verbala och fysiska kränkningar samt en hård jargong används för att befästa inbördes hierarkier och sociala band (Ogiltig frånvaro för jämställdheten – En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd utbildning, Jämställdhetsmyndigheten, 2023:16). Sexuella trakasserier betraktas som en del av det könsbaserade våld som i oproportionerligt hög grad drabbar kvinnor och som återspeglar rådande könsmönster i samhället (Jämställdhetsmyndigheten, 2013:16). De föreslagna lagändringarna bedöms öka tryggheten i skolan och minska utsattheten för brott, vilket förväntas bidra positivt till det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd utbildning.

Konsekvenser för de integrationspolitiska målen

I de integrationspolitiska målen anges att alla ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Förslagen innebär att alla barn och elever, oavsett etnisk och kulturell bakgrund, i högre utsträckning än i dag kommer att skyddas mot våld och övergrepp samt mot olämplig påverkan och mot att bli involverade i brottslighet. Detta bedöms vara väl förenligt med de integrationspolitiska målen.

Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Syftet med utökade registerkontroller är att förebygga att brott begås mot barn och elever i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet men också att förhindra att barn och elever utsätts för skadlig och otillbörlig påverkan i form av exempelvis radikalisering eller rekrytering till kriminella nätverk. Regeringen bedömer att förslagen kan få positiva konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet. Det gäller både förebyggandet av brott mot barn och elever samt förhindrandet av att barn och elever utvecklar ett brottsligt beteende.

Konsekvenser för Sveriges medlemskap i EU

Förslagen är förenliga med EU:s dataskyddsförordning. En beskrivning av de konsekvenser som förslagen innebär för enskildas personliga integritet finns i avsnitt 7. Förslagen bedöms även i övrigt vara förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. De föreslagna lagändringarna bedöms även vara förenlig med Sveriges internationella åtaganden, såsom barnkonventionen.

Långsiktiga konsekvenser för offentliga finanser och samhällsekonomin

Förslagen bedöms inte ha några långsiktiga konsekvenser för de offentliga finanserna och samhällsekonomin.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister

8 a § En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret enligt bestämmelser i

1. lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn,
2. lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder,
3. lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,
4. lagen (2026:43) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning, *eller*
5. *2 eller 25 kap. skollagen (2010:800).*

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig. Polismyndigheten ska säkerställa att begäran görs av en behörig person.

I paragrafen anges i vilka fall en enskild har rätt att ta del av uppgifter ur misstankeregistret om sig själv.

En hänvisning till skollagen förs in i en ny *femte punkt* i *första stycket.* Därmed ges en enskild rätt att få ett begränsat utdrag ur registret när det behövs inför anställning, anlitande eller annat mottagande i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet samt när en enskild är 15 år eller äldre och är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet.* I enlighet med Lagrådets synpunkter görs en hänvisning till de aktuella kapitlen i skollagen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

10.2 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

2 kap.

31 § Den som erbjuds en anställning inom *skolväsendet* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister* för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas. Registerutdrag som avses i första stycket ska visas upp även av den som

1. erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet som avses i första stycket under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet,
2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i första stycket, eller

3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i första stycket.

Registerutdraget ska i de fall som avses i andra stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om registerkontroll av personal och andra som arbetar inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet.

I *första stycket* utvidgas registerkontrollen till att omfatta hela skolväsendet, dvs. även den som erbjuds arbete inom den kommunala vuxenutbildningen. Vad som avses med skolväsendet framgår av 1 kap. 1 §. Allmänna bestämmelser om utbildningen i den kommunala vuxenutbildningen finns i 20 kap. Enligt 9 § tredje stycket lagen om belastningsregister får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett utdrag som ska lämnas enligt bestämmelser i bl.a. skollagen ska innehålla.

Första stycket ändras också på så sätt att det införs en hänvisning till lagen om misstankeregister, vilket innebär att en registerkontroll enligt paragrafen även ska innehålla uppgifter ur misstankeregistret. Enligt förslaget till ny lydelse av 8 a § lagen om misstankeregister har en enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i skollagen rätt att få ett begränsat utdrag ur registret (se kommentaren till förslaget om ändring av 8 a § lagen om misstankeregister). Av 8 a § andra stycket lagen om misstankeregister framgår att regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla. Regeringen har i avsnitt 6.1 redovisat sin bedömning att registerutdraget bör begränsas till att avse misstankar om brott för vilket åtal har väckts.

Första stycket ändras även på så sätt att utdraget inte får vara äldre än sex månader när det visas upp.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1, 6.2 och 6.5.

33 § Den som inom *sex månader* erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från kravet på registerkontroll.

Paragrafen ändras på så sätt att tidsgränsen för när den som får anställas eller på annat sätt tas emot hos samma arbetsgivare utan att på nytt visa upp ett registerutdrag sänks från ett år till sex månader.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

25 kap.

2 a § En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister*. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt.

Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Kontrollen av registerutdraget ska dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras.

Paragrafen innehåller bestämmelser om registerkontroll av personer som är 15 år eller äldre och är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas. Personer i ägar- och ledningskretsen för pedagogisk omsorg (exempelvis familjedaghem) omfattas i stället av den registerkontroll som får ske vid ägar- och ledningsprövningar (se avsnitt 6.8).

Första stycket ändras på så sätt att det införs en hänvisning till lagen om misstankeregister, vilket innebär att en registerkontroll enligt paragrafen även ska innehålla uppgifter ur misstankeregistret. Enligt förslaget till ny lydelse av 8 a § lagen om misstankeregister har en enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i skollagen rätt att få ett begränsat utdrag ur registret (se kommentaren till förslaget om ändring av 8 a § lagen om misstankeregister). Av 8 a § andra stycket lagen om misstankeregister framgår att regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

I första stycket görs även en ändring som innebär att utdraget inte får vara äldre än sex månader när det visas upp.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.2.

Sammanfattning av relevanta delar av promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126)

Förslagen som rör skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Det utdrag ur belastningsregistret som en person är skyldig att visa upp i dag inför anställning eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet omfattar brotten mord, dråp, grov misshandel, synnerligen grov misshandel, människorov, samtliga sexualbrott, grovt rån, barnpornografibrott, involverande av underårig i brottslighet och brott mot terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag. Sedan den nuvarande regleringen om registerkontroll inom skolväsendet infördes har emellertid samhällsutvecklingen och omvärldsläget förändrats samt ytterligare gärningar har kriminaliserats. Sverige står i dag inför allvarliga utmaningar med radikaliserade rörelser som våldsbejakande extremism och en allt grövre organiserad brottslighet där det grova våldet har krupit längre ner i åldrarna. Barn och elever behöver i dag inte bara skyddas mot våld och övergrepp utan också mot rekrytering till kriminella nätverk och radikalisering samt annan skadlig och otillbörlig påverkan. Vi föreslår därför att fler brott ska omfattas av det registerutdrag som ska visas upp inför anställning eller annat mottagande i skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Registerutdraget ska även omfatta uppgifter om brotten grovt olaga tvång, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, grovt barnfridsbrott, hedersförtryck, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, vilseledande till äktenskapresa, grovt olaga hot, grov utpressning, rån, mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, grov allmänfarlig ödeläggelse, hets mot folkgrupp och grov hets mot folkgrupp. Utdraget ska också innehålla uppgifter om brott mot lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott och brott mot lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor. Därutöver ska utdraget också innehålla uppgifter om vissa brott mot vapenlagen (1996:67), tillståndsplikten för explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (2000:1225) om straff för smuggling, narkotikastrafflagen (1968:64), lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel samt alkohollagen (2010:1622).

Vi föreslår även att det registerutdrag som en person ska visa upp inför anställning eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska omfatta uppgifter i misstankeregistret avseende misstankar om brott för vilka åtal har väckts. Kontrollen ska avses samma brott som omfattas av den utökade kontrollen i belastningsregistret inför anställning och annat mottagande.

Vi föreslår även att utdragen ur belastningsregistret och misstankeregistret inte får vara äldre än sex månader när de visas upp. Det är en skärpning i förhållande till dagens bestämmelser.

I enlighet med vårt uppdrag föreslår vi vidare att undantaget från skyldigheten att visa upp registerutdrag vid förnyad anställning hos samma arbetsgivare inom ett år ska upphävas. Förslaget kommer dock att medföra en kraftigt ökad administrativ börda för huvudmännen. Vi avråder därför regeringen från att gå vidare med förslaget. Vi förordar i stället en alternativ lösning som innebär att undantaget kvarstår men att tillämpningen begränsas genom att tiden för när ett registerutdrag ska visas upp sänks från ett år till sex månader.

Vi föreslår också att den utökade registerkontrollen inför anställning eller annat mottagande inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska omfatta den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Komvux omfattas inte av en sådan kontroll i dag. Kontrollen inom denna skolform ska dock endast omfatta vissa allvarliga brott som mord, dråp, grov och synnerligen grov misshandel, människorov, våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp, grovt sexuellt övergrepp samt grovt rån. Även brott mot terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag och lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott ska ingå i kontrollen.

Därutöver föreslår vi, i enlighet med vårt uppdrag, att det ska införas en möjlighet för arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet att genomföra kontroll i belastningsregistret av redan anställda. En sådan kontroll föreslås få ske högst en gång per år och endast avse samtliga anställda eller en grupp av anställda. Kontrollen ska få ske mot samma brott som omfattas av belastningsregisterkontrollen inför anställning och arbetsgivaren får kräva att utdraget inte ska vara äldre än sex månader. Vår bedömning är emellertid att det saknas tillräckliga skäl för att införa en sådan kontroll och förslaget utgör inte en proportionerlig inskränkning av skyddet för den personliga integriteten. Vi avråder därför regeringen från att gå vidare med förslaget.

Vidare föreslår vi att den registerkontroll som görs av Statens skolinspektion (Skolinspektionen) och kommuner i ärenden om godkännande och tillsyn av enskilda huvudmän inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet även får innefatta en kontroll i misstankeregistret avseende misstanke om brott för vilket åtal har väckts. En sådan kontroll ska omfatta de uppgifter om brott som ingår i den belastningsregisterkontroll som Skolinspektionen och kommunerna har möjlighet att göra i dag i samma situation.

Slutligen föreslår vi att domstolarnas skyldighet att underrätta Skolinspektionen om domar i vissa brottmål utökas med samma brott som ska omfattas av den utökade registerkontrollen inför anställning eller annat mottagande.

Samtliga lag- och förordningsändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2026

Promemorians lagförslag i relevanta delar

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)[1]

dels att 2 kap. 33 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 33 § ska utgå,

dels att nuvarande 2 kap. 32 § ska betecknas 2 kap. 33 §,

dels att 2 kap. 31 §, den nya 2 kap. 33 § och 25 kap. 2 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 32 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap.
	31 §[2]
Den som erbjuds en anställning inom *förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.	Den som erbjuds en anställning inom *skolväsendet* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister* för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag som avses i första stycket ska visas upp även av den som

1. erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet som avses i första stycket under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet,

2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i första stycket, eller

3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i första stycket.

Registerutdraget ska i de fall som avses i andra stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett

[1] Senaste lydelse av 2 kap. 33 § 2021:452.
[2] Senaste lydelse 2022:1315.

sådant sätt som avses där. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

32 §

En arbetsgivare inom skolväsendet eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får högst en gång per år begära att ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister ska visas upp av anställda. Arbetsgivaren får göra en sådan kontroll endast om den avser samtliga anställda eller en grupp av anställda.

Arbetsgivaren får kräva att registerutdraget ska vara högst sex månader gammalt.

32 § *33 §*[3]

En kontroll av ett registerutdrag enligt 31 § ska dokumenteras genom en anteckning om att utdraget har visats upp. Anteckningen ska göras av den inom verksamheten som beslutar om att anställa, anlita eller ta emot någon. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras.

En kontroll av ett registerutdrag enligt 32 § får inte dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

25 kap.

2 a §[4]

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt.

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister och *lagen (1998:621) om misstankeregister*. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt.

Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Kontrollen av registerutdraget ska dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras.

[3] Senaste lydelse av tidigare 2 kap. 32 § 2021:452.
[4] Senaste lydelse 2022:241.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Bestämmelserna i 2 kap. 31 § i den nya lydelsen tillämpas inte för

a) den som erbjuds eller tilldelas arbete inom den kommunala vuxenutbildningen genom sådan anställning som avses i 2 kap. 31 § andra stycket 1 och som han eller hon hade före ikraftträdandet,

b) den som tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen genom sådan utbildning som avses i 2 kap. 31 § andra stycket 2 och som han eller hon antagits till före ikraftträdandet, och

c) den som tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom den kommunala vuxenutbildningen genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program som påbörjats före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 8 a § lagen om misstankeregister (1998:621) att ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	8 a[8]
En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn, har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret.	En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn *eller skollagen (2010:800)* har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig. Polismyndigheten ska säkerställa att begäran görs av en behörig person.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

[8] Senaste lydelse 2019:432.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126) kommit in från Academedia AB, Alingsås tingsrätt, Almega utbildning, Arbetsdomstolen, Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Askersunds kommun, Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Burlövs kommun, Civil Rights Defenders, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Eskilstuna kommun, Falkenbergs kommun, Falu tingsrätt, Flens kommun, Föräldraalliansen, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet, Götene kommun, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Högskolan i Skövde, Högskolan Kristianstad, Högskolans avskiljandenämnd, Idéburna skolors riksförbund, Institutet för mänskliga rättigheter, Integritetsskyddsmyndigheten, Internationella Engelska Skolan i Sverige AB, Justitiekanslern, Kalix kommun, Karlstads universitet, Karolinska institutet, Kommunal, Kriminalvården, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Kungl. Tekniska högskolan, Kunskapsskolan i Sverige AB, Köpings kommun, Landskrona kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Linköpings universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Malmö kommun, Malmö universitet, Marie Cederschiöld högskola AB, Mora kommun, Motala kommun, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Mälardalens universitet, Nyköpings kommun, Olofströms kommun, Pajala kommun, Polismyndigheten, Regelrådet, Riksdagens ombudsmän (JO), Saco studentråd, Sameskolstyrelsen, Sjöbo kommun, Sobona, Sophiahemmet ideell förening, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens skolinspektion, Statens skolverk, Stiftelsen Röda Korsets Högskola, Stockholms kommun, Stockholms konstnärliga högskola, Stockholms universitet, Svenska ILO-kommittén, Svenskt näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Lärare, Sveriges Lärarstudenter, Sveriges Skolledare, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Säkerhetspolisen, Södertörns tingsrätt, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Umeå kommun, Umeå universitet, Universitets- och högskolerådet, Universitetskanslersämbetet, Uppsala universitet, Yrkeshögskoleförbundet, Åre kommun, Örebro kommun och Örebro universitet.

Därutöver har yttranden inkommit från Akademikerförbundet SSR, Fysioterapeuterna, Sveriges Arbetsterapeuter, Sveriges Läkarförbund och Vårdförbundet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arboga kommun, Bollebygds kommun, Chalmers tekniska högskola, Elevernas riksförbund, Funktionsrätt Sverige, Hermods Yrkeshögskola, Huddinge kommun, Kristinehamns kommun, Köpings kommun, Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Stenungssunds kommun, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Stiftelsen Victor Rydbergs skolor, Strängnäs kommun, SULF, Sveriges universitets-

lärare och forskare, Sveriges elevkårer, Sveriges elevråd, Teknikhögskolan och Vuxenutbildning i samverkan (VIS).

Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister

Härigenom föreskrivs att 8 a § lagen (1998:621) om misstankeregister ska ha följande lydelse.

Lydelse prop. 2025/26:61	*Föreslagen lydelse*
8 a §	
En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret enligt bestämmelser i	
1. lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn,	
2. lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder,	
3. lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, *eller*	3. lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,
4. lagen (2026:000) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning.	4. lagen (2026:000) om registerkontroll vid arbete i hemmet åt äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning*, eller*
	5. skollagen (2010:800).
Regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.	
En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig. Polismyndigheten ska säkerställa att begäran görs av en behörig person.	

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 31 och 33 §§ och 25 kap. 2 a § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:729	*Föreslagen lydelse*
2 kap.	
31 §	
Den som erbjuds en anställning inom *förskolan, fritidshemmet, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur *det* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.	Den som erbjuds en anställning inom *skolväsendet* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. ska visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister* för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag som avses i första stycket ska visas upp även av den som

1. erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet som avses i första stycket under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet,
2. under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen enligt högskolelagen (1992:1434) eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i första stycket, eller
3. genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i första stycket.

Registerutdraget ska i de fall som avses i andra stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

33 §[9]

Den som inom *ett år* erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag.

Den som inom *sex månader* erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 31 § andra stycket delta i verksamheten får anställas, anlitas eller tas emot utan att han eller hon har visat upp ett registerutdrag.

25 kap.

2 a §[10]

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur *det* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Utdraget ska vara högst *ett år* gammalt.

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där en sådan verksamhet som avses i 2 § ska bedrivas ska på begäran av kommunen visa upp ett utdrag ur *de* register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister *och lagen (1998:621) om misstankeregister*. Utdraget ska vara högst *sex månader* gammalt.

Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Kontrollen av registerutdraget ska dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

[9] Senaste lydelse 2021:452.
[10] Senaste lydelse 2022:241.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-02-16

Närvarande: F.d. justitieråden Gudmund Toijer och Mats Anderson samt justitierådet Marie Jönsson

Utökade registerkontroller i skolväsendet

Enligt en lagrådsremiss den 22 januari 2026 har regeringen (Utbildningsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till
1. lag om ändring i lagen (1998:621) om misstankeregister,
2. lag om ändring i skollagen (2010:800).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Erika Lidén och rättssakkunniga Mona Ansari Shad, biträdda av departementssekreteraren Maria Cederholm.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås en utökad registerkontroll bland annat när någon ska anställas inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet. Registerkontrollen utvidgas till att avse hela skolväsendet samt till att omfatta, inte enbart belastningsregistret, utan även misstankeregistret. Syftet är att öka skyddet för barn och elever mot våld och andra övergrepp samt mot olämplig påverkan. I lagstiftningsärendet finns ingen närmare utredning om eller några tydliga överväganden kring ändamålsenligheten med bestämmelserna. Det har till exempel inte undersökts hur stor andel av dem som har dömts för att i sin anställning inom skolväsendet ha gjort sig skyldiga till brott mot barn som tidigare har förekommit i belastnings- och misstankeregister. Lagrådet anser dock att det inte finns skäl att betvivla att de föreslagna lagändringarna i någon mån kan bidra till att uppnå de angivna syftena och finner, trots bristen, att lagförslagen kan godtas.

Förslaget till lag om ändring i lagen om misstankeregister

8 a §

I paragrafen anges i vilka fall en enskild har rätt att ta del av uppgifter ur misstankeregistret om sig själv. I *första stycket* införs en hänvisning till skollagen i en ny punkt fem.

Skollagen, till skillnad från de andra uppräknade lagarna, innehåller huvudsakligen andra bestämmelser än sådana om registerkontroll. Enligt Lagrådet bör det i förtydligande syfte i lagtexten anges vilka bestämmelser

eller, i vart fall, i vilka kapitel som de relevanta bestämmelserna i skollagen återfinns.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Slottner, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestrand, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Mohamsson

Regeringen beslutar proposition Utökade registerkontroller i skolväsendet